

ALUMINIJ

Glasilno delovnega kolektiva tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

IZDAJA DELAVSKI SVET
TOVARNE GLINICE IN
ALUMINIJA
»BORIS KIDRIČ«
KIDRIČEVO

Urejuje uredniški odbor:
predsednik Franjo Vrlič,
člani: Alenka Gorup, Stojan inž. Kerbler, Janez Kostanjevec, Franc Meško, Andrej Podbreznik, Janez Sukič, Boris Solovjev, Rudi Stecler in Anton Zdravec.

Odgovorni urednik:
inž. Stane Tonejc
Naslov uredništva:
Aluminij Kidričevo
Tekoči račun pri NB Ptuj
604-19-1-320

Telefon 3 10 95/341
Rokopisov ne vračamo
Tisk: tiskarna časopisnega
podjetja »Mariborski tisk«
Maribor

ŠT. 7

AVGUST 1965

LETNIK III.

Kidričevo je svečano praznovalo občinski praznik

Vsako leto 8. avgusta praznuje občina Ptuj svoj praznik. Tako sta tudi letos bila osrednja proslava in veseli zaključek v Kidričevem. V nedeljo ob 9. uri je bila v novourejeni dvorani TGA svečana seja občinske skupščine, na kateri je predsednica občinske skupščine predlagala enominutni molk v spomin padlih v naši občini in obudila spomine na junaško borbo slovenjgoriške Lackove čete. Dve delegaciji sta odnesli vence na grobove in spomenike padlih.

Po končani svečani seji so odborniki občinske skupščine in povabljeni gostje odšli proti novo zgrajeni varstveni ustanovi v Kidričevem. Na poti proti vrtcu so lahko odborniki, povabljeni gostje in Kidričevci videli uspešni skok s padalom, ki ga je izvedel padalec ptujskega aerokluba Maks Vaupotič. Skočil je z višine 1.100 metrov in pristal v naselju med 4. in 6. blokom, kar je bilo za Kidričevo doživetje.

Okrog 10. ure se je pred vrtcem zbralo lepo število prebivalcev Kidričevega, ker so se skupaj s povabljenimi gosti udeležili svečane otvoritve vrtca. Po nastopu godbe na pihala je predsednik krajevne skupnosti Kidričevo pozdravil vse na vzoče in opisal potrebe po novi varstveni ustanovi. Med drugim je dejal, da je vrtce zgrajeno za 100 otrok in jasli za 25 otrok. Novi objekt ima 550 m² pokrite površine, ki je ogrevana s centralno kurjavo, in 100 m² pokritih teras. Vrednost gradbenih del kakor tudi obrtniških del in opreme znaša okrog 52.000.000 dinarjev. Delo so opravili v 84 dneh, za kar zasluži vso pohvalo lesno industrijsko podjetje »Krivaj«, Zavidoviči. Pohvalil je tudi druga podjetja in posameznike, ki so sodelovali pri izgradnji omenjenega objekta. Predsednik krajevne skupnosti se je še posebej zahvalil kolektivu tovarne glinice in aluminija, občinski skupščini in republiškem sekretariatu za socialno varstvo SRS, ki so dali potrebna denarna sredstva za izgradnjo otroškega vrtca in jasli. Pozval je tudi kolektiv šole Kidričevo, ki prevzame ta objekt v upravljanje, da naj ga čuva in dobro vzdržuje, malčkom pa je zazelel dobro počutje in pridno učenje. Predsednica občinske skupščine je v svojem kratkem govoru povedala, da so sedaj dobili naši najmlajši v Kidričevem dolgo pričakovano novo hišo, v kateri se bodo vzgajali in učili, kar bo v veliki meri razbremenilo starše, ki so v službah.

Upravnica otroškega varstva Majda Banko se je v imenu vzgojiteljskega kadra zahvalila

za novo zgrajeno ustanovo in zagotovila, da bo sedaj delo z najmlajšimi občani mnogo lažje in uspešnejše, še posebej pa zato, ker je novi vrtce zelo prostoren in ima v redu urejene sanitarne naprave, kar je za mlaj-

Nova pridobitev za Kidričevo — otroški vrtce

di rod in njegovo zdravje nujno potrebno.

Svečani proslavi so se priključili tudi najmlajši, ki so s svojim programom razveselili udeležence proslave. Nato je predsednica občinske skupščine prerezala trak in odprla novi vrtce. Gostje in domačini so si ogledali prostore novega vrtca in jasli, sočasno pa so si tudi lahko ogledali razstavo in razne izdelke ročnega dela najmlajših.

Po končani otvoritvi otroškega vrtca se je začel vesel del pred restavracijo v Kidričevem, kjer je mariborska samopostrežna restavracija pripravila na vrtu pred restavracijo razne specialitete ob zvokih ansambla Svenšek. Popoldne so se gostje lahko kopali v letnem kopališču v Kidričevem, za ljubitelje športa pa je NK Aluminij pripravil nogometno tekmo z nogometnim klubom Varteks iz Varaždina. Avto-moto društvo Kidričevo je priredilo pripravnostno vožnjo z mopedi v naselju.

Tako bo ostal ta dan prebivalcem Kidričevega v lepem spominu, saj jih je obiskalo precej gostov, k čemur je v veliki meri pripomoglo tudi lepo vreme in je bilo razpoloženje vedro in prijetno.

Sedmi praznik občine Ptuj v Kidričevem

OBČINA PTUJ PRAZNUJE 8. AVGUST KOT SVOJ PRAZNIK, KI NAS SPOMINJA NA TRAGIČNE DOGODKE ISTEGA DNE 1942. LETA, KO JE PO ZASLUGI IZDAJSTVA V NADČLOVESKI BORBI TRAGIČNO KONČALA SVOJO SLAVNO POT SLOVENJGORIŠKA-LACKOVA ČETA. LETOSNJE PRAZNOVANJE SEDMEGA OBČINSKEGA PRAZNIKA SOVPADA S PRAZNOVANJEM 20. OBLETNICE OSVOBODITVE, ZATO JE PRAV, DA OB TEJ PRILOŽNOSTI POSVETIMO NEKAJ MISLI DOGODKOM OD 1941—1945. LETA.

Večletne sistematske priprave ptujskih nemčurjev so pripomogle, da je Ptuj med prvimi občutl vse grozote fašističnega terorja. Po seznamih, ki

Po proglasu Pokrajinskega komiteja KPS za oboroženo borbo proti okupatorju, se je na ptujskem področju začelo intenzivno delati za čimprejš-

Okupatorji in njegovi domači hlapci so se zavedali pomena delovanja skupine partizanov, zato so v cilju, da bi zatrli osvobodilno gibanje, povečali teror nad prebivalstvom in si z vsemi silami prizadevali uničiti partizansko skupino. Ves teror in grozodejstva, ki so jih počenjali, niso omajala aktivnosti partizanskega gibanja. Končno se jim je posrečilo najti izdajalca, po zaslugi katerega je četa tragično, vendar herojsko, končala svojo zmagovito pot.

8. avgust 1942 pomeni za ptujsko področje tragičen dan, ki se ga bomo vedno spominjali. Ob tem pa se bomo s ponosom spominjali slavnih sinov našega kraja, ki so žrtvovali vse, tudi svoja življenja, da bi naš narod lahko živel v svobodi in si gradil boljše in lepše življenje. Lacko, Osojnik, bratje Reš, Kramberger in ostali — so imena junakov, napisana v zgodovini slovenskega naroda.

Vsa prizadevanja Nemcev in njihovih sodelavcev, da bi zadušili narodnoosvobodilno gibanje, so bila zaman. Ves bes okupatorja, ki se je kazal v streljanju domoljubov, zapiranjih in pošiljanju ljudi v koncentracijska taborišča, ropanju in teroriziranju nemočnega prebivalstva, vse to ni moglo ustaviti sile, ki je bila v ljudeh — osvoboditi domovino in jo rešiti grozot fašizma. Samo v letu 1942 so ustrelili 86 ljudi iz našega področja, na stotine pa so jih odveli v taborišče smrti.

Na mesta ustreljenih, padlih in zaprtih so stopali novi — mlajši komunisti in prevzemali težo boja na svoje rame. Vztrajno nadaljujejo začeto delo in že 1943. leta se osvobodilno gibanje ne samo nadaljuje, temveč zajame celotno ptujsko področje. V letu 1944 pa zajame tako širino, da ga lahko imenujemo vseljudski upor.

Narodnoosvobodilni boj je zahteval tudi na našem področju ogromne žrtve. Preko 700 ustreljenih, umrlih po koncentracijskih taboriščih in drugih žrtvah fašističnega nasilja dovolj zgovorno priča o tem.

Ogromne žrtve je pretrpela organizacija KP ptujskega področja, saj jih je od okoli 100 predvojnih komunistov — 60 padlo v boju ali umrlo v taborišču smrti. Vsi ti padli in umrli niso žrtvovali svojih dragocenih življenj le za lastni narod. Skupno z vsemi naprednimi silami v svetu so se bojevali proti mračnim silam fašizma, največjemu sovražniku človeštva. Bojevali so se za svobo-

so jih okupatorju izročili ptujski kulturbundovci, so že 9. aprila 1941 začeli z aretacijami zavednih Slovencev. Za ptujske nemčurje je napočil njihov čas. Vsi slovenski napisi so izginili, razpustili so vsa društva, njihovo imovino pa zaplenili, sežigali pa vse, kar je bilo slovenskega.

Komunistična partija Jugoslavije je bila edina, ki je stopila na čelo poteptane množice in jo popeljala v organizirano borbo za osvoboditev izpod fašističnega jarma in zoper stari kapitalistični red. Na pobudo Komunistične partije je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Po vsej naši domovini so se začeli formirati odbori Osvobodilne fronte, zbiralo se je orožje in bile so politične priprave za oborožen upor.

Komunistična partija ptujskega okraja je verno sledila pozivu KPS in vse naloge vestno izpolnjevala. Že junija 1941 so bili položeni temelji Osvobodilne fronte. Osnovan je bil vojni-revolucionarni komite, katerega načelnik je bil Zvonko Sagadin, člani pa: Jože Lacko, Franc Cuček, Franc Peršon in Miha Anžel.

nje formiranje samostojne partizanske skupine. Vse misli in prizadevanja takratnega komiteja so bile usmerjene v to, da se ta naloga čimprej izvrši.

Kot plod vseh prizadevanj in dela je bila aprila 1942. leta formirana prva partizanska skupina imenovana Slovenjgoriška Lackova četa. Njen komandir je postal skojevec Vinko Reš, komisar pa Zvonko Sagadin. Od aprila dalje so okupatorji in njihovi domači izdajalci vse pogosteje čutili trdo pest prve slovenjgoriške čete. Vrstile so se akcije za akcijo. Drzni napadi na nemške postojanke so vnašali strah v vrste okupatorja in njihovih domačih pomagačev, napravili so pravo zmedo v brezhibno organiziranih hitlerjevskih organizacijah. Četa je postala strah in trepet tistih, ki so s tako sigurnostjo zagospodarili nad našim narodom in ga uničevali.

Akcije te partizanske skupine so pripomogle, da so se vrste simpatizerjev vedno bolj širile, morala med prebivalstvom je rastla, povsod jih je ljudstvo sprejemalo z odprtimi rokami in množile so se njihove varne postojanke. Ideja revolucije, ki so jo zasejali komunisti, je rodila uspehe.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sedmi praznik občine Ptuj v Kidričevem

(Nadaljevanje s 1. strani)

do, za materialni in kulturni napredek, za sožitje med narodi. Njihova imena s ponosom uvrščamo v milijonski imenik žrtev v boju za vse tisto, kar človeštvo pozna lepega in plemenitega — v imenik, ki še danes narašča v boju med nazadnjaškimi in naprednimi silami sveta.

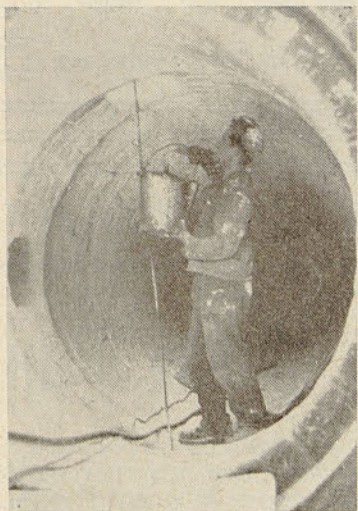
Bolj ko se odmikajo težka leta narodnoosvobodilnega boja in boja za družbeno preobrazbo Jugoslavije, boja, ki je terjal toliko žrtev, vse bolj spoznavamo, da so bila to najpomembnejša in najslavnejša leta zgodovine jugoslovanskih narodov.

Zrtve, ki jih je zahtevala narodnoosvobodilna borba, so utrdile temelje, na katerih sedaj občani ptujske občine uspešno gradijo svoje gospodarstvo in mnogo obetajočo prihodnost.

V nas kipi ponos, da lahko nadaljujemo delo, katero so začeli s svojo krvjo komunisti in ostali rodoljubi. Ponosni smo, da smo člani jugoslovanske socialistične skupnosti, ki

dosega tako velike uspehe na gospodarskem in političnem področju. Posebno smo zadovoljni, da živimo v deželi samoupravljanja.

-K. J.-

Rekonstrukcija rotacijske peči zahteva veliko dela

Prvi zbor samoupravljalcev SR Slovenije

Ob jubilejni 20-letnici osvoboditve je bil poleg številnih manifestacij širom po Sloveniji, nedvomno najpomembnejši 1. zbor samoupravljalcev Slovenije, ki je bil 8. maja 1965 v Ljubljani.

Tudi iz naše tovarne se je zboru udeležilo 18 delegatov, na vsakih 100 članov kolektiva 1 delegat. Celoten zbor je štel okrog 6000 samoupravljalcev iz vse Slovenije.

Ze uro pred začetkom je bilo pred novo dvorano v Tivoliju zelo živahno. Avtobusi so prihajali iz vseh koncev Slovenije. Na ploščadi pred veliko dvorano je gostom v pozdrav igrala godba na pihala. Razna srečanja tovarišev iz različnih krajev in podjetij so še popestrila že tako prijetno vzdušje. Malo pred 10. uro so delegati v dvorani zasedli svoja mesta.

Navdušeno pozdravljen od množice navzočih je točno ob 10. uri prišel tov. Edvard Kardelj z ostalimi republiški poslanci. To veliko zborovanje je otvoril sekretar CK ZKS Miha Marinko. Predsednik Zvezne skupščine Edvard Kardelj je obširno govoril o 20-letnici osvoboditve.

Nato so sledili referati predstavnikov družbeno-političnih organizacij, predstavniških organov in delovnih kolektivov Slovenije.

Janko Smole, predsednik ISS Slovenije; France Popit, predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije; Beno Zupančič, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine Slovenije; dr. Marjan Breclj, podpredsednik Skupščine SR Slovenije; Vida Tomšič, predsednik Glavnega odbora SZDL Slovenije; Franc Kresc-Čoban, podpredsednik Zveze združenih borcev NOV Slovenije; Vera Čavnik, predsednik sindikata MTT iz Maribora; Anton Grošelj, predsednik CDS železarn Jesenice; Simona Tavš, odbornik Občinske skupščine Koper; Hubert Mravljak, predsednik CDS rudnika Velenje; dr. Franc Pleško, predsednik CDS Ginekolško-porodniške klinike — Ljubljana; Franc Lenšček, član UO Kmetijsko-industrijskega kombinata Pomurka iz Murske Sobote; dr. inž. Modic Roman — profesor Univerze v Ljubljani; Dušan Kolenc, predsednik Občinske skupščine Zagorje; Lojze Filipič, direktor Mestnega gledališča v Ljubljani; Erika Colarič, član kolektiva tovarne zdravil Krka — Novo mesto.

Zgoraj navedeni predstavniki in upravljalci so v svojih referatih predstavili razvojno pot

samoupravljanja v svojih podjetjih, njih težave in uspehe.

Nekateri od naštetih so si pridobili med referatom prave simpatije in burne ovacije poslušalcev za tako odkritosrno izvajanja.

S tem se je zbor bližal koncu. Sledila je še poslanica delovnim ljudem Slovenije — ob 14. uri pa je bil zaključek veličastnega zborovanja.

Zadovoljni in razpoloženi smo se razšli ob prijetnih zvokih koračnice »Marš na Drino«, ki jo je ob odhodu delegatov igral številni ansambel godbenikov pred čudovito dvorano v Tivoliju.

Ljubljana pa je v veselem vrvežu pričakovala predvečer velikega praznovanja 9. maja — 20. obletnice osvoboditve.

V. L.

Tovariško srečanje članov aktivov ZB

Ob 20. obletnici osvoboditve naše domovine proslavljajo delovni ljudje Jugoslavije po vseh krajih naših republik to pomembno zmago.

Na razgovorih političnih aktivov tovarn Ruš, Impola in TGA, in ob sodelovanju predstavnikov delavskega samoupravljanja omenjenih tovarn so sklenili, da se v počastitev dneva borca 4. julija sestanejo bivši borci, člani aktivov ZB navedenih kolektivov. Cilj tega tovariškega srečanja je bila počastitev spomina junaško padlih borcev legendarnega Pohorskega bataljona na Osankarici pri Treh žebelih in padlih tovarišev na Roglji.

Točno ob napovedani 6. uri zjutraj sta zahrumela motorja avtobusov v prekrasno nedeljsko jutro s člani ZB aktivov TGA in člani terenske organizacije ZB Kidričevem.

Prvi postanek smo imeli v Slov. Bistrici, kjer smo pričakali tovariše iz Impola in Ruš in takoj nadaljevali pot proti cilju. Med vožnjo smo z zanimanjem opazovali prirodne lepote zelenega Pohorja in njegovo naravno bogastvo — širne gozdove. Na Osankarici smo si z zanimanjem ogledali muzej Pohorskega bataljona, ustanovitev Pohorskega bataljona, njegove borbe in poslednjo borbo z mnogo močnejšim sovražnikom. Slike v muzeju so nam prikazale grozodejstva, ki so jih počenjale nad

Sveti proizvajalcev delovnih

Morda bo kdo od članov kolektiva dejal, zakaj toliko pišemo in poudarjamo v našem glasilu o samoupravljanju. Toda takoj na začetku moram poudariti, da je prav to področje danes za vse nas najbolj aktualno, saj se prav povsod daje največ mesta delavskemu samoupravljanju, ki je v nenehnem razvoju. Pravica upravljanja pripada delovnim kolektivom proizvajalcev. Na tem načelu temelji delavsko samoupravljanje kot sistem, kjer je osebni interes delavca povezan z delom celotnega kolektiva, s poslovnimi uspehi gospodarske organizacije, z aktivnostjo in razvitostjo komune, z gospodarskimi razmerami in ekonomsko politiko skupnosti.

Ta neločljiva povezanost omogoča, da je osebni interes nenehna spodbuda osebnemu delu, hkrati pa tudi skrbi za delo gospodarske organizacije kot celote, za aktivnost v organih upravljanja, v komuni in v zborih de-

dajalec ob rojstvu delavskega samoupravljanja še ni mogel predvideti, a je dosedanja praksa že povsem dokazala njihovo koristnost v mnogih podjetjih (tudi v našem).

Kaj torej lahko storijo sveti proizvajalcev delovnih enot? S svojim delom lahko SPDE v mnogočem razbremenijo centralni delavski svet v podjetju, ker prevzamejo nase tudi drobnejše naloge, tako da se CDS potem lahko bolj temeljito posveti načelnim problemom. Probleme svojega obrata ti sveti praviloma celo ustrežnejše rešujejo kot CDS, ker jih pač bolj neposredno doživljajo in poznajo. SPDE krepijo tudi iniciativnost kolektiva ter povečujejo krog ljudi, ki neposredno sodelujejo v organih upravljanja. Sama uspešnost SPDE pa je predvsem odvisna tudi od njihove materialne osnove in od tega, čem jim je prepuščen del poslov, o katerih naj tudi odločajo. Če bi

ju lahko sproti ugotavljali rezultate svojega dela oziroma gospodarjenja. Seveda ni mogoče urediti takoj vsega, toda določeno mora biti vsaj tisto najmanjše področje, kjer lahko sveti proizvajalcev nekaj odločajo. Nadaljnji razvoj seveda sam odpira nove možnosti, nova področja, nove zadeve, ki jih je možno in potrebno sčasoma prepustiti v odločanje SPDE. Ureditve ni mogoče soditi za trajno in tudi razna pravila podjetja niso tog, nespremenljiv predpis. To velja zlasti za take gospodarske organizacije z obrati, kot je prav pri nas, kjer se neizbežno razvijajo in izpopolnjujejo odnosi med obrati, kjer je treba urejati in dopolnjevati njihovo medsebojno — ne le tehnično, temveč predvsem organizacijsko, poslovno in ekonomsko prepletenost. To seveda terja že sama skrb, za čim racionalnejšo organizacijo podjetja in dela, za čim rentabilnejše poslovanje. Ta skrb

Pred izobraževalnim centrom naše tovarne je zjutraj zelo živo

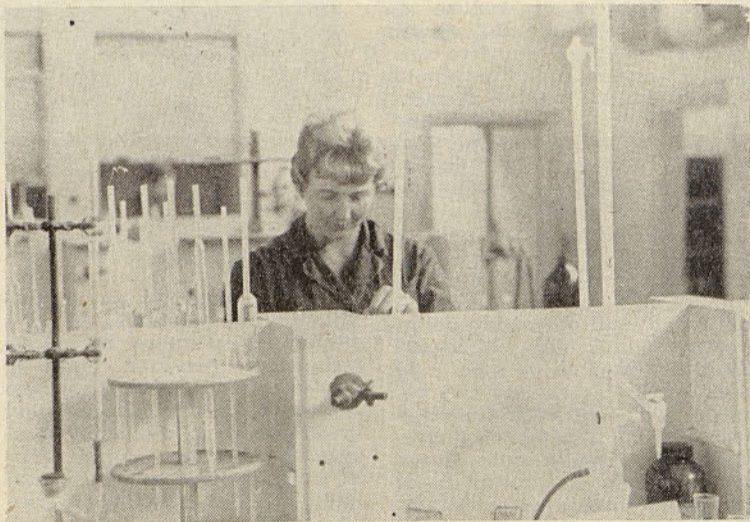
lovni skupnosti. Na prvem kongresu delavskih svetov Jugoslavije je v komisiji za organizacijske probleme in metode dela razpravljalo največ delegatov o obratnih delavskih svetih — današnjih svetih proizvajalcev delovnih enot. Tudi to dejstvo po svoje ilustrira pomen teh organov upravljanja, ki jih zakono-

namreč ostali SPDE praznih rok, potem dejansko nimajo s čim delati.

Decentralizacija organov upravljanja je pravzaprav zahtevala hkrati tudi izpopolnjevanje organizacije podjetja v tej smeri, da bodo ne le podjetje kot celota, marveč tudi posamezni obrati oziroma delovne enote v podjet-

pa je enostransko tehnokratska, če istočasno ne zajame tudi globalnih družbenih vprašanj, ki so v zvezi z oblikovanjem novih družbenih odnosov.

Ti pa niso važni le s političnega vidika, temveč tudi z gospodarskega. Za ureditev nekaterih najnujnejših vprašanj in za določitev vsaj minimalnega obsega

Za kakovostno proizvodnjo je potrebna stalna laboratorijska kontrola

Aktiv ZB TGA se je sestel

9. julija smo se sestali v sejni dvorani DS člani aktivov ZB TGA na svečanosti ob 20. obletnici zmage nad fašizmom.

V navzočnosti predsednika TOS in predsednika upravnega odbora, je sekretar aktivov v krajšem nagovoru navzočim povedal pomen letošnje obletnice zmage in v zvezi s tem delil spominske knjige — darilo kolektiva članom aktivov ZB.

V imenu aktivov ZB se je sekretar aktivov zahvalil predstav-

nikom organov upravljanja za dodeljena sredstva za nabavo knjig. 78 članov aktivov je bilo obdarjenih s spominskimi knjigami. 12 članov pa pri tej delitvi nismo upoštevali, ker kljub temu, da imajo pogoje za člane ZB, niso nikjer včlanjeni v osnovni organizaciji na terenu, ter tudi ne sodelujejo po liniji ZB. Članstvo terenske organizacije ZB je pogoj za članstvo AKTIVA ZB v tovarni.

E. J.

(Nadaljevanje na 6. strani)

enot in vloga njihovih komisij

samosojnega delovnega področja je seveda potrebna primerna podlaga. To da predvsem lahko ugotovitev, kakšen je prispevek posameznih obratov — delovnih enot v ustvarjanju celotnega dohodka gospodarske organizacije, kakšna je tudi vloga obratov v celotni produktivnosti podjetja, kako vpliva poslovanje posameznih obratov na poslovanje celotnega podjetja. Sicer pa zahteva poznavanje teh okoliščin že dobra organizacija dela in skrbno gospodarjenje. Dober gospodar mora vedeti, kje so stroški visoki, kje nizki, kako posamezne organizacijske enote s svojim delom vplivajo gospodarsko druga na drugo in na podjetje kot celoto. Vsak obrat je določena ekonomska enota s svojimi gospodarskimi problemi, ki niso važni samo za kolektiv obrata, temveč tudi za gospodarsko organizacijo kot celoto, saj so obrati njeni funkcionalni deli. Danes imajo SPDE tudi razne komisije, kar kaže težnjo svetov, da povečujejo število proizvajalcev, ki neposredno sodelujejo pri samoupravljanju delovne enote in hotenja, da bi izpopolnili metode svojega dela.

Komisije namreč lahko bistveno pripomorejo k temu, da so stališča in sklepi SPDE ustrežnejši, jasnejši, preciznejši, temeljitejši, zasedanja teh organov pa so kljub temu krajša. Neprimer- no lažje je namreč članom sve-

tov proizvajalcev delovnih enot spoznati bistvo problema in zavzeti glede njegove rešitve ustrezno stališče, če je ta problem že predhodno vsestransko proučila komisija in zbrala potrebno gradivo. Hkrati dosežemo tudi to, da člani organov upravljanja ne spoznavajo problematike svoje delovne enote ali gospodarske organizacije samo na sebah svetov, marveč jo spremljajo in proučujejo kontinuirano s tem, ko delajo v komisijah.

Izkušenejšim članom komisij moramo pridružiti tudi mlade proizvajalce! Tako lahko vzgajamo v življenjski šoli mladi rod upravljalcev; potem bo ob pripravah na volitve v novi delavski svet in svete proizvajalcev delovnih enot tudi mnogo lažje izbirati kandidate že ob eviden- tiranju.

Vsekakor pa je seveda nujno, da določimo komisijam pravo nalogo. Komisije naj bodo študijski organi delavskega sveta, upravnega odbora in svetov proizvajalcev delovnih enot, ki naj določene probleme proučujejo in pripravljajo predloge za njihovo reševanje. Nikakor pa komisije ne smejo prevzeti nobenih konkretnih pristojnosti delavskega sveta, UO in SPDE (razen izjemnih primerov, kot je disciplinska komisija), ne smejo odločati, postavljati DS, UO ali SPDE pred gotova dejstva, ne smejo biti nekakšni upravno izvršni organi.

Prav tako ne smejo komisije posegati v operativno vodenje podjetja in v strokovno delo služb. To namreč vnaša v delo zmešnjavo, pasivizira razne službe, da zanemarjajo delo, ki ga morajo opravljati po službeni dolžnosti, hkrati pa lahko pride do tega, da te službe začnejo skrivati svojo odgovornost za hrbet komisij. Mnogokrat je bilo slišati tudi mnenje, da so po uzakonitvi delavskega samoupravljanja sindikalne organizacije izgubile s tem svojo vlogo in da nimajo več kaj delati (tako mnenje je vladalo tudi pri naših sindikalnih podružnicah in pododborih), ker so organi upravljanja prevzeli večino njihovega dela. Toda to je zmotno! Res pa je to, da je razvoj samoupravljanja spremenil vlogo in naloge SP in pododborov. Prav to, da podjetje upravlja neposredni proizvajalci, terja od sindikalne podružnice vsake DE, da aktivira svoje članstvo za sodelovanje v organih upravljanja in njihovih komisijah in ga za to delo tudi usposablja. Sindikalne podružnice so odgovorne za delo SPDE in njihovih komisij in morajo takoj ukrepati, če ugotovijo nepravilnosti, in kot organizacija delavskega razreda nastopiti zoper nezdrave pojave in težnje, da tako varujejo koristi posameznika, skupine, podjetja ali celotne naše družbe.

M. F.

Obratni zdravnik in varnost pri delu

Ne bo odveč, če ponovimo že znano ugotovitev, kako važno je za proizvodnjo in ljudi varno delo pri stroju ali pa kjerkoli na delovnem mestu. Tu gre v prvi vrsti za zdravje in srečo ljudi-proizvajalcev, njihovih družin in celotne družbene skupnosti. Razvijanje novega sistema delitve dohodka in nagrajevanja po delu nedvomno povečuje intenzivnost dela, kar zopet tenja povečano skrb za varnejše delo.

Modernizacija proizvodnje z gradnjo sodobnejših obratov, uvajanjem modernejših strojev in izboljšanjem procesa proizvodnje mora istočasno upoštevati in izkoristiti vse sodobne prireditve na področju varnosti in zdravstvenih pogojev dela. Modernizacija proizvodnje zmanjšuje objektivne pogoje za nesreče, zato pa se povečuje vloga subjektivnega faktorja — proizvajalca, ki se mora predvsem sam varovati pred nesrečami in upoštevati ter izkoristiti vsa zaščitna sredstva, ki jih ima na razpolago.

Nesreče pri delu povzročajo nenavadno veliko ekonomsko in moralno škodo posameznikom in družbi. Pri nas imamo gospodarske dejavnosti, kjer so nesreče pri delu osnovni problem, medtem ko pri drugih o nesrečah sploh ne govorijo. In še več, imamo ljudi, ki se nikoli ne ponesrečijo, medtem ko se pri drugih nesreče stalno ponavljajo. Treba je zato logično misliti in sistematično organizirati vse tisto, kar je potrebno za zdravstveno in tehnično varnost pri delu, da bo človek lahko sposoben, miren in zadovoljen pri svojem delu in pri svojem počitku. Po mnenju svetovne zdravstvene organizacije in pa seveda po lastnih domačih izkušnjah je obratna ambulanta prva institucija v podjetju, ki predstavlja službo vsestranske varnosti za človeka. Ker so obratne ambulante prvenstveno preventivne ustanove, so one prve poklicane, da se lotevajo vprašanja nesreč pri delu. S tem v zvezi pa se tudi lotevajo podrobnega študija vseh vzrokov, ki ustvarjajo vsakovrstna nagnjenja in predispozicije za bolezni, nesreče in nezadovoljst-

vo. Zelo važen pogoj za uspešno delo varnostne službe je tudi to, da je ta služba popolnoma samostojna in ni vključena oziroma podrejena tehničnemu ali pogonskemu sektorju v podjetju, podpirajo pa jo zaradi lastnega interesa vsi delavci preko svojega vodstva in organov samoupravljanja. Pri delu v proizvodnji je človek prvi. On upravlja stroj s svojimi umskimi in fizičnimi sposobnostmi, od njegovega pravilnega dela je odvisna proizvodnja, rentabilnost podjetja in končno tudi njegova lastna sreča.

Da bi lažje spoznali konkretne naloge in delo obratnega zdravnikarja v smislu preventivne zdravstvene in tehnične varnosti pri delu v boju za znižanje nesreč, moramo najprej analizirati vzroke nesreč.

Na delo samo vplivajo pozitivno: izkušnje, znanje, zadostna praksa, zdravje, zadovoljstvo itd. Negativno pa vplivajo na delo: neznanje, bolezen, utrujenost, dnevne skrbi, živčna razravanost, pomanjkanje občutka odgovornosti, mesocialno obnašanje ljudi, nepravilni odnosi, posebno pa še odnosi mojster — delavec, škodljive razvade, nezadovoljstvo na delovnem mestu itd. Zaradi vseh teh navedenih vzrokov se lahko naši delavci ponesrečijo, obolijo in prihajajo v obratno ambulanto. Vsi ti vzroki kažejo, da je najvažnejši faktor pri nastanku nesreč človek sam z vsemi psihofizičnimi lastnostmi in s svojim socialnim okoljem. Nekateri celo trdijo, da dosega faktor človek kot glavni vzrok nesreče celo 80% števila vseh nesreč. Seveda pa pri tem ne smemo zanikati važnosti tehnične zaščite delovnega mesta in delovne okolice, saj do nesreče ne pride, če ne obstaja tudi objektivna nevarnost na delovnem mestu.

Kakšnih preventivnih akcij se naj poslužujejo obratne ambulante? Obratni zdravnik naj bi obiskoval delavce na njihovih delovnih mestih, registriral delovne pogoje še posebno pri tistih, ki niso popolnoma zdravi, ki niso normalno produktivni, in

(Nadaljevanje na 6. strani)

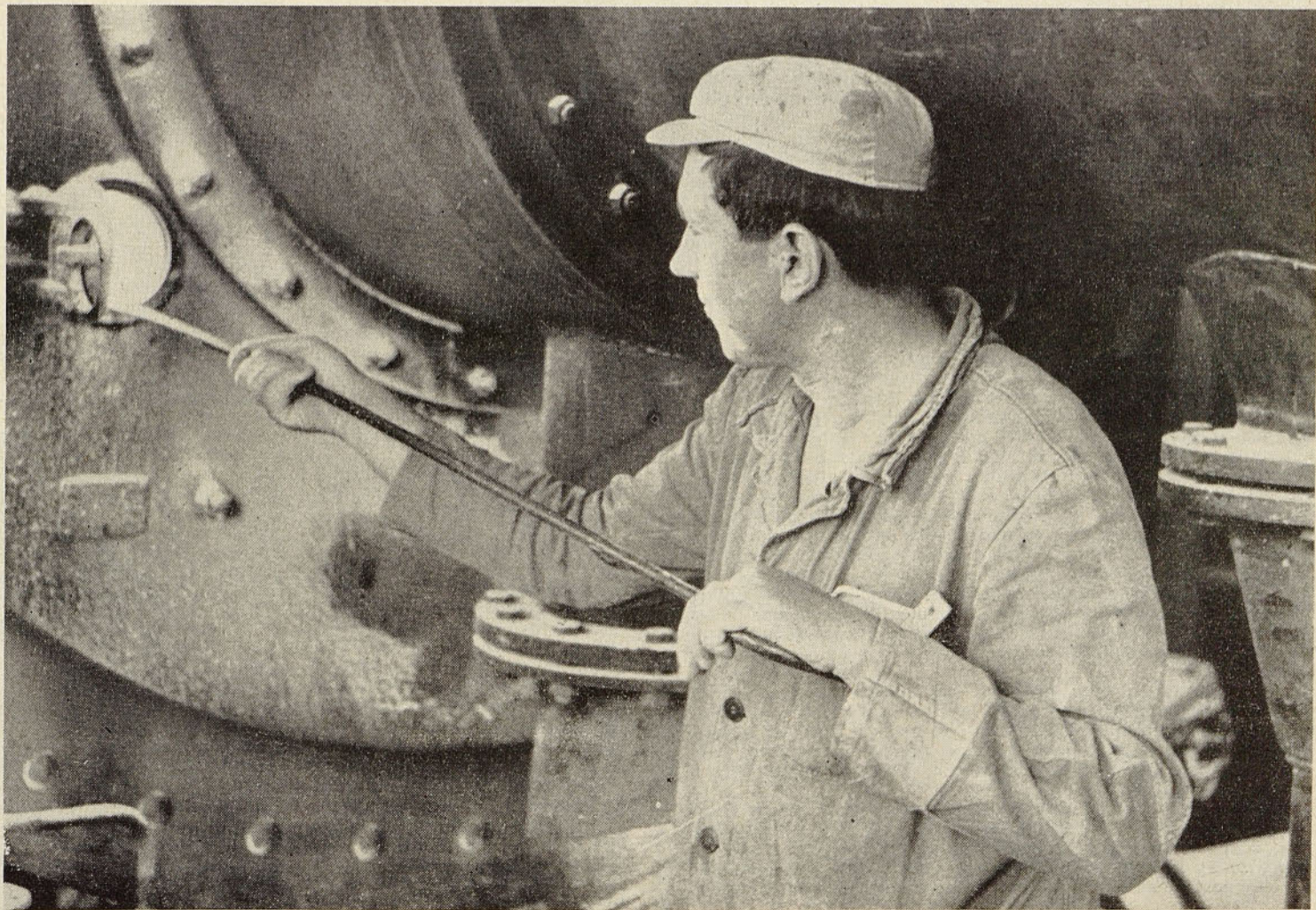
Pred razpravo o novem zakonu o delovnih razmerjih

Aprila letos je prenehal veljati zakon o delovnih razmerjih iz leta 1957 in od tega meseca naprej velja že novi zakon o delovnih razmerjih, ki se pa v marsičem razlikuje od prejšnjega. Prav zaradi tega smatram, da se mora še pred razpravo v kolektivu vsak član našega delovnega kolektiva vsaj delno spoznati z najbolj bistvenimi določili tega zakona, kajti le tako si zamišljam res plodno in koristno razpravo. Zelo važno je namreč, da se vsi člani delovnega kolektiva seznanijo z vsaj najpomembnejšo vsebino novega zakona, da jih opozorimo na razliko med starim in novim zakonom, da pojasnimo nove določbe zakona. Poleg tega je tudi potrebno, da bi se čim prej začele razprave o vsebini statutih in drugih aktov, s katerimi se bodo konkretno določale in odmerjale medsebojne pravice in dolžnosti oziroma obveznosti.

Zapis teh razprav in dogovorov med člani kolektiva bo osnova za usklajevanje statutih in sestavljanje drugih splošnih aktov, ki morajo biti sprejeti najkasneje v roku enega leta oziroma do aprila naslednjega leta. V tem prehodnem obdobju, ko še ne bodo mogli biti statuti usklajeni z novimi zakoni, pa so vse delovne organizacije dolžne urejevati posamezna vprašanja z začasnimi sklepi samoupravnih organov (na primer o sprejemu na delo, o odpustih, OD itd.). Novi zakon o delovnih razmerjih ima 11 poglavij, in sicer: temeljna načela o delovnih razmerjih; splošni akti delovne organizacije; začetek in prenehanje delovnega razmerja; delovni čas in dopusti; osebni dohodki-nadomestila; materialna pomoč za čas nezaposlenosti; delovni red in obveznosti iz delovnega razmerja; delovna doba in delovna knjižica; uveljavlja-

nje pravic iz delovnega razmerja; posebne določbe ter kazenske določbe. V uvodnem poglavju zakona je nedvomno najpomembnejša novost opredelitev delovnega razmerja. Delovno

razmerje je namreč opredeljeno kot razmerje med člani delovne skupnosti in ne kot razmerje med delavcem in delovno organizacijo. Popolnoma nova so (Nadaljevanje na 6. strani)

Naš proizvajalec

Tovarniški tisk in delavsko samoupravljanje

Mnogi člani našega delovnega kolektiva (predvsem v zadnjem času) nestrpno pričakujejo, kdaj bodo dobili v roke novo številko svojega tovarniškega glasila »ALUMINIJA«, kar nedvomno pomeni, da jih preprosto privlači in, da v njem pač najdejo, kar jih zanima.

To je tudi prav in zaželeno, zato me je prav to dejstvo privedlo do tega, da bom skušal v nekaj naslednjih vrsticah prikazati vsem našim članom kolektiva vlogo in mesto tovarniškega tiska nasploh in delno tudi nekaj o vsebini ter obliki, seveda pa vse z željo, da bi člani kolektiva več dopisovali v svoj tovarniški list.

Ce pravimo, da je od družbene obveščenosti odvisen napredek socialističnih odnosov v podjetju in komuni, potem ima tovarniški tisk s tem že povsem jasno opredeljeno svojo nalogo. **Tovarniški list mora biti javno glasilo delavskega samoupravljanja v podjetju, kajti brez popolnejše obveščenosti kolektiva si ne moremo in si tudi ne znamo predstavljati kolektivnega gospodarjenja.** Zelo važno je namreč, da se sploh vsi zavedamo, komu naj tovarniško glasilo služi. Če seveda še vedno ne bi bilo nekomu jasno, da je list namenjen kolektivu, delavskemu samoupravljanju in utrjevanju socialističnih odnosov v podjetju, potem bi prav gotovo bilo najbolj pametno in koristno, da z nadaljnjim izdajanjem prenehamo. **Tovarniški list lahko uspeva in doseže pravi namen le, če se politične sile zavedajo, kaj je bistvo in kaj je vsebina delavskega samoupravljanja.** Če opredeljujemo vlogo tovarniškega tiska, ni brez osnove ugotovitev, da je tovarniški list najvernejši odraz razvitosti delavskega samoupravljanja v podjetju. Ko nekdo drugi prebira tak list, si je lahko kaj hitro na jasnem, do kakšne stopnje so se v podjetju uveljavili organi upravljanja in kakšni so sploh socialistični odnosi v podjetju.

Poznavanje delavskega samoupravljanja v kolektivu kot tudi poznavanje resničnih odnosov samo potrjuje tako trditev, obenem pa opozarja, kako zelo pomembno vlogo ima tovarniški tisk. Ni namreč vseeno, kako vplivajo na oblikovanje proizvajalčeve zavesti in še manj ni vseeno, kakšne možnosti se nudijo za to, da uveljavlja neposreden proizvajalec prek tovarniškega lista tudi svoje mnenje. Zelo značilno je sploh za ves tovarniški tisk v delovnih kolektivih, da se je razmahnil predvsem v zadnjih nekaj letih, torej v času, ko se je delavsko samoupravljanje ob večjih materialnih osnovah, bistveno spremenjeni delitvi dohodka med podjetjem in družbo in v podjetju samem, utrdilo in dobilo nov zamah pri ustvarjalnem gospodarjenju.

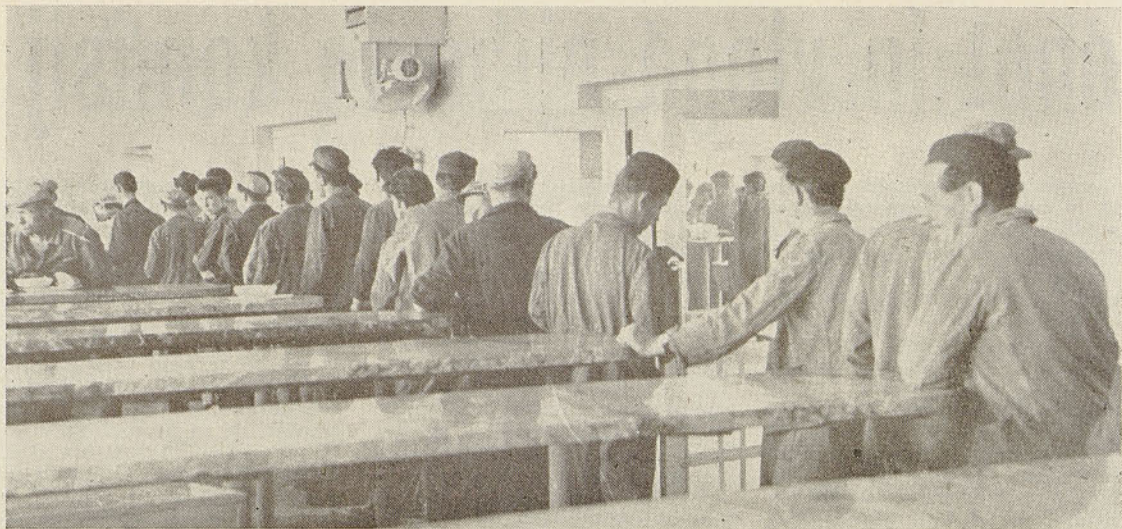
Samoupravljanje je v teh letih dobilo konkretno materialno vsebino in smisel samoupravljanja se vse bolj uveljavlja prav v tem, da omogoča delovnemu kolektivu neposreden vpliv na razdeljevanje in gospodarjenje z ustvarjalnimi sredstvi. Tako sodelovanje pa ni odvisno le od materialne osnove, marveč tudi od družbene osveščenosti vsakega posameznika, ki naj te pravice uporablja v korist napredka podjetja in svojega osebnega standarda. Spodbudnejša delitev dohodka med družbo in podjetjem in delitev znotraj podjetja ne prinašata le večjih materialnih bogastev, večje produktivnosti in sploh boljšega gospodarjenja, marveč vplivata tudi na razvoj socialističnih odnosov, ustvarjata pogoje za to, da proizvajalec vse bolj misli s svojo glavo in želi odločati o stvareh, za katere bi se še pred nedavnim sploh ne zmenil. Če torej ob vse to postavimo vlogo tovarniškega tiska, je njegov velik pomen nesporen. Dejstvo, da je danes naklada tovarniških listov v mnogih delovnih kolektivih močno narasla in da prebira poleg mnogih proizvajalcev v kolektivih te liste tudi mnogo njihovih družinskih članov, samo povečuje odgovornost delavskih svetov in političnih organizacij v kolektivu za ta tisk. To je danes pravzaprav naš najmočnejši tisk, saj piše o najbolj neposrednih problemih proizvajalcev in ima prav zaradi tega tudi najmočnejši vpliv na dogajanja v kolektivu in komuni. Tovarniški listi so danes postali že nujnost, ki se ji več ne moremo odreči. Pravzaprav še več, zlasti v večjih delovnih kolektivih (kot je vsekakor tudi naš) si ne moremo zamašljati več delavskega samoupravljanja brez res dobrega tovarniškega glasila, ki bo poskrbelo za to, da bo delovni kolektiv zares o prav vsem obveščen. Vsekakor je torej nujno, da mora tovarniško glasilo ostati list podjetja, življenje v podjetju pa bi naj vsekakor povezovala še komuna, v kateri delavec živi.

Kar zadeva samo vsebino našega lista, še vedno ni taka, kot bi morala biti in kot si jo tudi mi vsi želimo, čeprav pa sicer lahko trdim, da še mnogi drugi listi zaostajajo za našim. Predvsem mislim tu na razne strokovne članke, ki so se pojavljali na straneh našega »ALUMINIJA« in so bili zares mnogim zelo slabo razumljivi. Prav je, da tovarniški tisk objavlja razne strokovne članke, če ti prispevajo k res boljšemu delu na delovnem mestu. Seveda pa morajo biti pisani preprosto in v razumljivem jeziku in za tistega, ki dela pri stroju na delovnem mestu v obratu. V tovarniških listih (tudi v našem) je mnogokrat preveč izvlečkov iz raznih poročil letnih konferenc in poročil o zasedanju delavskega sveta (kar je sicer koristno), vendar pa malo ali skoraj nič o razpravah delavcev, ki so sodelovali v teh razpravah. Tako največkrat vzemo le samo za sklepe, medtem ko ne izvemo nič o tem, kaj so o določenem problemu mislili neposredni proizvajalci, čeprav bi bilo še kako prav, če bi z njihovimi stališči seznanili ves kolektiv, saj so včasih mnenja tako različna. In prav teh različnih mnenj je v našem tovarniškem glasilu premalo, kar pa lahko najdeš več v dnevnem časopisju, kjer želijo dopisniki zajeti prav vse najvažnejše misli, pa naj jih pove kdorkoli in kakorkoli. Vsi naši tovarniški listi bi moral biti prav v tem pogledu precej drugačni, namreč daleč pred dnevnim tiskom in veliko bliže delavcu, delovnemu mestu in komuni, v kateri živi. Opaziti je tudi, da tovarniški tisk povsod premalo vzgaja in usmerja kolektive k problemom komun. Tu ne mislim le na probleme odnosov med občino in gospodarsko organizacijo, marveč tudi na širše probleme občine, katere del je tudi gospodarska organizacija.

V tovarniškem listu premalo pišejo člani zbora delovnih skupnosti, ki bi lahko razpravljali o stvareh s stališča občinske skupščine in svoje delovne organizacije obenem. Ker je kolektiv premalo seznanjen s problemi komun, prepušča včasih vse delo občinski skupščini in odtod tudi včasih ozkost do nekaterih gospodarskih organizacij.

Ob koncu bi rad poudaril še samo eno stvar, ki mnoge člane kolektiva odvrača od pisanja. Slišal sem, ko eni pravijo češ, »kaj bom pa pisal, če ne znam, če pa po pravici povem oziroma napišem, pa tako ne bo objavljeno in še grdo me bodo gledali!« Tu naj povem jasno, da je tako mnenje takih članov kolektiva

(Nadaljevanje na 6. strani)

Nepotrebna vrsta v našem obratu družbene prehrane: vsi hočemo biti prvi, potem pa vsi čakamo...

Kako očuvati stroje?

Znano nam je, da je uporaba strojev v sodobni industrijski proizvodnji prevladujoča, ter da so lahko stroji dobro, slabo ali pa nikakor izkoriščeni. Slabo ali nikakor izkoriščeni stroji povzročajo podjetju velike izgube. Da bi se te izgube znižale na najnižjo mero, je potrebno skrbeti o vseh primerih, ki morejo biti povzročitelji večje ali manjše izgube.

NEKAJ VZROKOV:

— če ne upoštevamo to, da je vsak stroj občutljiv mehanizem, ki dobro dela le, ako se skrbno nadzira njegovo delovanje in stalno vzdržuje;

— če se stroji uporabljajo za delovne operacije, za katere niso zgrajeni;

— če se stroji redno ne čistijo, ali pa čistijo površno in nedovoljno;

— če se stroji vrte z nepredpisanimi obrati in se preobtežujejo z delom nad njihovo maksimalno zmogljivostjo;

— če se ne poklanja dovolj pozornosti temu, da se delavci temeljito spoznajo z vsemi detajli o delovanju stroja in njegove opreme;

— če se s stroji in orodjem dela tako neprimerno, da se brez vzroka kvarijo in lomijo;

— če se deli stroja, ki so v stalnem gibanju, kakor na primer transportni trakovi, jekleni in verižni prenosni, zobata kolesa, ležaji itd. neredno ali površno pregledujejo;

— če se velik in močan stroj, ki je grajen zato, da istočasno vrši večje število operacij, uporablja za izvrševanje manjšega števila operacij;

— če se ne podvzamejo vse potrebne mere, da se pri delavcih razvija občutek dolžnosti in zadovoljstva pri pomisli, da so stroji dobro očuvani in predpisano izkoriščeni;

— če se ne zahteva, da se mora takoj prijaviti vsaka okvara;

— če se ne zahteva pregled stroja, čim se opazi kakšno nepravilno delovanje;

— če se stroji mečejo med odpadni material, čeprav je njihova nadaljnja koristna uporaba še vedno možna;

— če se o strojih, ki trenutno niso v delovnem procesu, ne vodi nobena skrb v pogledu čuvanja, pripravljenosti za pogon;

— če oddelek ali pogon, kjer se stroji nahajajo, ne sodeluje z oddelkom, ki je zadolžen za popravila, za zaščitno pleskanje itd.;

— če se za stroje, ki stojijo na prostem, a ne delajo, ni ničesar podvzelo, da bi jih zaščitili pred vremenskimi nepravilnostmi, prahom in rjavenjem itd.;

— če se ob planiranju dela ne računa na vse razpoložljive stroje in opremo;

— če se ne kontrolira, ali se redno in v pravem času podmazujejo vsi vrtljivi deli strojev ter da se uporablja predpisana kvaliteta maziva;

— če se na pokvarjenem stroju takoj in brez odlašanja ne izvrši vsa potrebna popravila;

— če zaradi slabe delovne discipline posluževalci strojev

ne izvršujejo predpisanega nadzora in opravljanja strojev.

Vodje oddelkov ali pogonov naj bi s pomočjo take ali podobne liste možnih primerov ugotovili, če so se kateri od navedenih primerov pojavili v njegovem obratu in takoj podvzeli vse mere za odstranitev takega stanja.

Vloga nižjega tehničnega kadra za izboljšanje

(IZ »EKONOMIKA I ORGANIZACIJA PRACY« 1965)

Institut za ekonomiko in organizacijo industrije (IEiOP) v Varšavi, je konec lanskega leta organiziral znanstveni sestanek, posvečen vlogi nižjega tehničnega nadzora v izpopolnjevanju ekonomike in organizacije industrijskih podjetij. Temu sestanku so prisostvovali tudi predstavniki naše države.

Za osnovo je bila izmenjava izkušenj v pogledu oblik, metod izpopolnjevanja in povišanja kvalifikacij delavcev, ki delajo na področju nižjega tehničnega nadzora, predvsem onih, ki se ukvarjajo z organizacijo in upravljanjem v podjetjih.

Poudarili so značajno vlogo predelavca-mojstra v toku proizvodnega procesa, posebno v času, ko so prišle večje koncentracije sredstev za proizvodnjo.

Marksistična ekonomska teorija navaja, da je potrebno funkcije upravljanja v industriji povečati do te mere, da bi lahko vodili računa o pravilnem toku proizvodnega procesa ter da bi materialna sredstva in delo ljudi pravilno in ekonomsko izkoristili. Te funkcije imajo tudi druž-

beni značaj nad proizvodnim procesom.

Danes v poljski industriji najnižje funkcije upravljanja vrše predelavci-mojstri, ki neposredno upravljajo z enim delom proizvodnega procesa.

VLOGA IN VAŽNOST DELA PREDDELAVCA-MOJSTRA

Predelavec-mojster v industrijskem podjetju je voden, da:

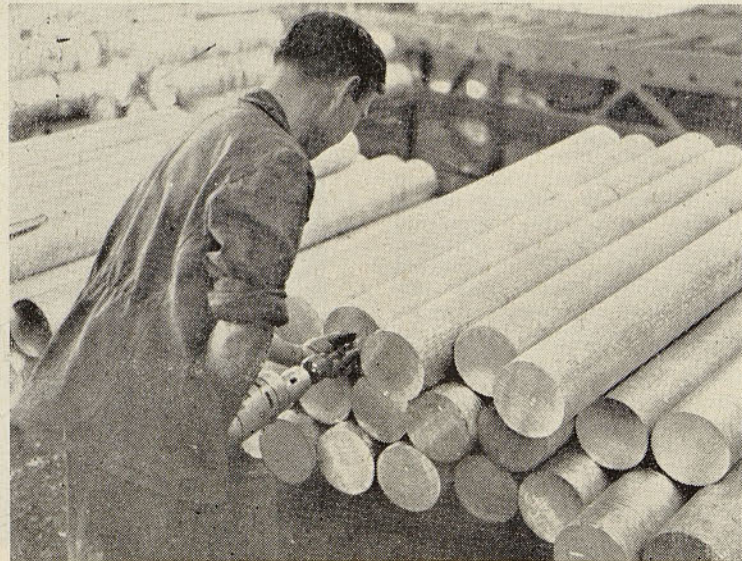
— izvršuje postavljene planske naloge tako v pogledu količin, asortimana, kakor tudi po postavljenih tehnično-ekonomskih pokazateljih;

— sodeluje pri postavljanju proizvodnih planov, doprinese k izenačenju ritmične proizvodnje, soglasno s postavljenim planom proizvodnje;

— postavlja določene proizvodne naloge posameznim skupinam ali posameznim delavcem, soglasno s planom in dokumentacijo proizvodnje;

— poučuje delavce, jih uvaja ob priliki osvajanja novih metod dela, pri izboljšanju normativov;

— vodi račun o pravočasnem izdajanju potrebnih proizvodnih

Pred dnevi me je pot zanesla v Kidričevo in tedaj sem si na hitro ogledal tudi letno kopališče, ki so ga zgradili v lanskem letu. Takrat ni bilo časa, da bi se v njem ohladil, vendar sem takoj prvo naslednjo nedeljo odšel v to kopališče kar s celo družino in reči moram, da smo bili vsi zadovoljni. Že takoj v uvodu lahko upravičeno trdim, da je to kopališče eno izmed najlepših letnih kopališč v Sloveniji. Ta sloves mu nedvomno daje še topla voda, ki so jo nedavno tega napeljali iz tovarne v to kopališče, kar bo nedvomno še močno povečalo obisk ter podaljšalo tudi sezono kopanja. Kopališče je zgrajeno daleč v stran od mestnega hrupa in prahu, obdano z lepim gozdičkom, lepo travnato »plažo« in ležalniki, ki so na prostem, pa tudi v senci prijetno dišečih borovih dreves. Tu sta mali in veliki bazen, v njih čista voda. Tu so lepe garderobne omarice, kabine in ko stopiš mimo blagajne na kopališki prostor, zagledaš pred seboj lepo izdelane poti, po katerih lahko brezskrbno stopa še tako občutljiva noga; tu je pravi botanični vrt z že kar ekotičnim cvetjem, pa košarice za odpadke in kot je bilo videti, imajo kopalci že pravi občutek za lepo okolje, saj ni bilo nikjer videti razmetanih ostankov jedi ali papirja. Tu je mali bife, v katerem ti postrežejo celo z okusno turško kavo. Tudi vstop-

nina ni previsoka, saj stane 200 dinarjev na osebo, za otroke seveda manj. Torej je prava »Meka« za tiste, ki si v teh poletnih dneh želijo prijetne svežine in mirnega počitka.

Ker mi dopisniška »radovednost« tudi tu ni dala miru, sem kmalu napeljal pogovor z Vladom (priimek sem žal pozabil), ki mi je med drugim povedal, da je kar redni obiskovalec »domače plaže«, in da letos zato, ker ima vode doma dovolj, ne bo šel na Jadran, ker se da tudi tu lepo porjaveti (to se mu je tudi videlo). Tu se je naučil plavati že tudi njegov devetletni sinček.

Vlado mi je nadalje zaupal, da je lansko leto precej pomagal pri sami gradnji letnega kopališča in da so si prebivalci obeh naselij v Kidričevem ter okoličani prizadevali, da bi dobili čimprej svoje kopališče in njih prizadevnost ter prostovoljne ure niso bile zaman. Gradnja kopališča je prav tako izdatno podprl tudi sam kolektiv TGA, prav tako pa tudi krajevna skupnost, ki si je posebno letos prizadevala, da so v kopalne baze napeljali toplo vodo iz tovarne.

Tako se je lepi in popolni osemletki, ki so jo v Kidričevem zgradili v lanskem letu, priključilo tudi letno kopališče s toplo vodo in so tako prebivalci lahko na svoje uspehe upravičeno ponosni.

DOPUST TUDI V PRED IN PO SEZONI

Smo v mesecih, ko vedno in povsod le slišimo besedo dopust, toda vprašajmo se, če vemo vsi, kaj vse je sploh dopust in čemu je sploh namenjen. Vsekakor so mnenja o tem različna in si dopust zamišlja pač vsak po svoje. Če bi na primer skušali razvrstiti vse zaposlene v neke skupine po tem, kako sploh zaposleni izkoristijo svoj letni dopust, bomo nedvomno prišli do zelo zanimive razpredelnice.

Prvi v razpredelnici bi bili tisti, ki redno koristijo svoj dopust za počitek, bodisi na morju ali v planinskih krajih, na drugem mestu bi bili taki, ki so med svojim dopustom doma, morda gredo malo tudi k svojim znanecem in prijateljem, medtem ko bi na kraju take razpredelnice bili tisti, ki so ves svoj dopust namenili delu doma ali pri sosedih.

Razumljivo je, da si pač vsak kroji svoj dopust po svoji materialni možnosti, navadi, položaju in želji, zato tega ni mogoče posploševati. Kdor redno zasleduje dnevno in ostalo časopisje in poslušaja radio, je lahko zasledil, da je bilo v lanskem letu na osnovi mnogih izkušenj v posameznih občinah kaj lahko napraviti nekaj značilnih zaključkov, za katere sodim, da so vredni pozornosti in da je prav, če jih spoznamo, ker bomo iz njih ugotovili, da še vedno premalo skrbimo za cenen odmor. Skrajšani delovni čas v industriji prinaša zaposlenim vedno več prostega časa, razen tega pa že imajo večkrat tudi proste sobote, kar pomeni, da problem torej ni več samo v prostem času, ampak predvsem v izrabi prostega časa. Podatki povedo (in to vemo tudi sami), da so visoke cene in nizki osebni dohodki glavni in osnovni zadržki, ki preprečujejo, da pretežna večina naših delavcev z nižjimi OD ne izkoristi svojega dopusta za pravi

Ali torej to pomeni, da bomo morali še bolj skrbno preračunati vsak odhod na dopust? S sredstvi, ki jih je že do sedaj naša skupnost namenila v ta namen, ne bi smeli priti v slepo ulico, če bodo ta sredstva vsaj do neke mere pravilno razdeljena. Mnogo gospodarskih organizacij v naši državi (21%) daje svojim zaposlenim regres za dopust pač v različnih zneskih. Vendar pa je dosedanja praksa prav povsod pokazala, da so regres delili linearno, vsem enako, kar morda ni povsem ustrezno. Morda bi bilo pravičnejše, da bi tisti z visokimi OD dobili nekoliko manj kot tisti z nizkimi OD, seveda pa pri tem nastopa problem nagrajevanja po delu, ki pa ga z raznimi lestvicami še precej krnimo.

Posebno vprašanje je tudi izkoriščanje dopusta za odmor in počitek, ki je v naših razmerah otežkočeno še zaradi udomačenega stališča, da je pač dopust na listi delavčevih potreb na zadnjem mestu. Ne mislim nikomur nič oporekati, vendar pa trdim, da nas je pač še vedno pretežna večina takih, ki razumljivo najprej poskrbimo, da odplačamo kredite za bolj uporabne stvari in človeške dobrine, kot so pač televizorji, hladilniki, pralni stroji itd. in da po plačilu teh računov, povsem razumljivo, v družinskem proračunu ne ostane toliko, da bi bilo dovolj še za dopust. V lanskem letu je na primer znašal povprečni slovenski osebni dohodek okrog 42.000 do 44.000 din, seveda pa je bilo tudi veliko družin, ki so živele pod tem povprečjem in zaradi tega pač dopust v taki družini ni bil mogoč.

V zadnjem času tudi vedno bolj opažamo, da je v naših počitniških domovih vedno več tujcev, ki vse bolj izpodrivajo naše delavce. V glavni sezoni je v lanskem letu znašal najnižji

tako dopust in celo mnogokrat še mnogo prijetnejši in koristnejši. V tem pogledu so naše sindikalne podružnice in tudi pododbori storili mnogo premalo oziroma sploh nič, da bi apelirali na svoje članstvo, da bi se čimbolj posluževali dopusta tudi v pred- in posezoni in da bi jim tudi razlagali pomen in vrednost takega dopusta, ki bi mnogokateremu prihranil marsikak dinar. Tako bi lahko v našem počitniškem domu izkoristilo usluge mnogo naših delavcev, ki v glavni sezoni ne morejo na dopust na morje ali v planine, po drugi strani pa bi bila to korist tudi za podjetje, saj prav gotovo ne bi krilo takih izgub v našem počitniškem domu, ker bi bil mnogo ekonomičnejše izkoriščen v obojestransko korist. Mislim, da mi bo dal vsakdo prav, če trdim, da je dopust namenjen le pravemu odih in nabiranju novih moči za izvrševanje proizvodnih nalog po vrnitvi v kolektiv in da je nabiranje takih potrebnih moči nujno vsakemu med nami. Prepričan sem, da bi marsikatero težavo, s katerimi moramo še računati v prihodnje, lahko premostili, če bi bilo takih napak mnogo manj in če bi bile priprave za letni odih bolj skrbne. Tako pa kaj radi iz leta v leto tarnamo in ponavljamo že staro resnico, da so naše zmogljivosti v pred- in posezoni mežkriščenine in da nam delajo več izgub kot koristi. Zato ponovno apeliram na vse člane našega kolektiva, da naj se v večji meri poslužujejo dopusta tudi v pred- in posezoni, kar pa naj velja seveda za vse enako brez izjem, kdo je in kje dela.

Prav posebno zanimivo pa bi tudi bilo slišati mnenje ostalih članov našega kolektiva, kako oni gledajo na tak dopust in kakšno mnenje imajo, vse svoje predloge in pripombe pa naj

ekonomike in organizacije industrijskega podjetja

navodil, kakor tudi o pravilni tehnično-organizacijski dokumentaciji;

— vodi račun o racionalni dostavi potrebnega orodja in surovin na delovno mesto;

— sprovaja v življenje predpise o pravilni opremi strojev in naprav, kakor tudi o visoki kvaliteti proizvodnje po vnaprej določenem tehnološkem postopku;

— skrbi, da so vsa delovna mesta predhodno popolnoma pripravljena za delo, da so naprave in stroji pripravljeni za obratovanje;

— skrbi in odgovarja, da se vsak nalog in zadolžitev o HTZ sprovaja v življenje, kakor tudi o delovni higieni, protipožarni zaščiti;

— odgovarja za red in čistočo na svojem delovišču;

— skrbi, da so gotovi proizvodni sistematsko pripravljene za tehniško kontrolo;

— skrbi za socialistične odnose med delavci, za sodelovanje, disciplino in medsebojno pomoč.

- znanje,
- sposobnost in spretnost,
- osebne vrline,
- fizična kondicija.

Danes imamo v sodobni industriji število predelavcev-mojstrov, ki imajo srednje ali pa celo višjo strokovno usposobljenost. Vsak od njih ima možnost napredovanja vse do vodje oddelka ali šefa proizvodnje. V industrijah s tradicijo prevladuje lik predelavca z dolgoletno prakso, ki jo je pričel kot navaden delavec in je z leti dela prevzemal vse večje odgovornosti. Oba tipa predelavca-mojstra igra v poljski industriji važno vlogo, čeprav prvi tip prevladuje.

V sistemu izpopolnjevanja delavcev je bilo izhodišče, da se predelavec-mojster, v kolikor to sam želi, lahko pripravlja za vlogo organizatorja in vodje dela proizvodnega procesa. Pri tem mora skrbeti za razvoj delavcev, ki so mu podrejeni. Sposobnost za organizacijo dela, občutek polne odgovornosti za kvaliteto in stroške proizvodnje mu daje možnost povišanja kvalifikacije v tem pogledu. Ena najvažnejših nalog predelavca-mojstra je takšna organizacija dela podrejenih delavcev, da bi vsak delavec znal, mogel in želel izvrševati postavljene naloge. Vodja, pa tudi z najvišjimi strokovnimi kvalifikacijami, ne more doseči zaželjenih rezultatov, kolikor delavci nimajo potrebne kvalifikacije, pravilen odnos do dela, do ostalih članov delovne skupnosti in niso ustvarjeni organizacijsko tehnični pogoji.

Zaradi tega mora biti vsak predelavec-mojster zainteresiran, da doseže naslednje lastnosti:

- da pravilno poučuje delavce;
- da organizira socialistično sodelovanje delavcev v proizvodnem procesu;
- da izboljšuje metode dela in sodelovanja.

Socialistični odnosi sodelovanja predstavljajo razne oblike ljudskih odnosov med delom. Odkrivajo se medsebojni kontakti v skupnem spoštovanju osebnosti, tovariških odnosih in

(Nadaljevanje na 6. strani)

Sama ...

oddihi in počitek. Seveda pa moramo najprej prav vsi vedeti, kaj je realno in kaj je iluzija! Mnogo je še takih, ki trdijo, da dokler ne bodo višji OD, ni mogoče pričakovati množičnega letovanja, medtem ko nekateri vidijo vzroke zastoja v hitrem naraščanju cen v počitniških domovih na morju in v planinah. Mnogi valijo krivdo na zelo slabo organizacijo, saj praktično še vedno nimamo organizacije, ki bi skrbela za pospeševanje in razvoj cenene letovanja. Vendar pa je treba tu tudi poudariti, da so vse to razlogi, s katerimi morajo koristniki pač vedno računati. Vsak mora danes že vedeti, da so tisti časi že davno mimo, ko so se stroški za letovanja pokrivali iz raznih »črnih« in ostalih fondov ter dotacij in da se bodo morali počitniški domovi slej ko prej popolnoma izenačiti v svojem poslovanju s sorodnimi podjetji, kar pa bo nedvomno še podražilo njihove storitve.

penzion v počitniških domovih približno 1200 dinarjev in še to so bili le najnujnejši izdatki. Ker pa pri nas nimamo še samopostrežnih restavracij s cenejšo hrano, dostopno za sleherni žep, in ker so tudi vedno bolj številni tujci, ki plačajo višje cene, so na dopust vedno bolj redki delavci in družine s številnejšimi družinskimi člani. Vredno pa je pri tem omeniti nekaj, česar naši delavci in tudi uslužbenci še nikakor ne morejo razumeti. To je vprašanje izkoriščanja dopusta v pred- in posezoni, ko je penzion nekaj cenejši in ko ni več takih strašnih navalov in stisk. Še vedno je mnogo takih, ki gredo na dopust popolnoma sami, vendar pa prav ti najbolj rinejo v mesecu juliju in avgustu, kar bi nedvomno bolj pripadalo tistim družinam, ki nameravajo na dopust skupaj s svojimi otroci po zaključku šole. Nikakor namreč mnogi ne morejo razumeti, da je dopust v pred- in posezoni, prav

bi posredovali prek našega lista.

Stremimo vsi za tem, da bo naš dopust res prijeten, koristen in seveda tudi kar se da pocenil F. M.

Aluminij ne bo več glavna in osnovna kovina za moderno gradnjo letal. Do hitrosti 2.000 km/h, kot jo bo imelo letalo »Concorde«, produkt združene francosko-angleške letalske industrije, še aluminij zadostuje. Pri planiranih ameriških prometnih letalih hitrosti 3.200 km/h pa se zaradi aerodinamičnega trenja zunanji opaž letal že segreje ponekod na 390° C. Tega pa aluminij ne vzdrži več. Na njegovo mesto stopa kovina titan, katere specifična teža je 4,5 g/cm³, interna trdnost pa doseže v zlitini do 120 kp/mm² pri temperaturi 300 — 400° C. Tako je ta material izredno kvaliteten za gradnjo letal; ima samo to slabo lastnost, da je zaenkrat izredno drag.

prehodni pokal, ki ga je osvojila petčlanska ekipa Impola. Ekipa našega aktiva se je morala zadovoljiti z drugim mestom. Najboljši posameznik je bil z 72 krogi član ruške ekipe. V skupnem plasmanu smo dosegli med posamezniki 3. mesto z 62 krogi (Korpar) in 5. mesto s 60 krogi (Jelen).

Med tem ko so sekretarji aktivov podpisovali okusna priznanja, ki jih je pripravil aktiv Impola, so tovarišice iz Impola že delile pravo partizansko kosilo. Pred kotli na prostem smo se kmalu zvrstili vsi udeleženci tega srečanja in obujali spomine na partizanske dni. Sledila je slovesna razglasitev rezultatov. Zmagovalna ekipa ZB Impola je prejela prehodni pokal in priznanje za I. mesto. Ekipa aktiva TGA pa priznanje za II. mesto. Rušani so prejeli priznanje za

III. mesto. Takoj po razdelitvi priznanj strelcem, je nadaljevala godba s poskočnimi in partizanskimi. Kmalu so se na odru vrteli vneti plesalci. Pred mikrofonom, bilo je tudi ozvočenje, zopet po zaslugi naših članov iz Impola, so se v odmorih med plesom zvrstili sekretarji aktivov s krajšimi nagovori na navzoče. Naš sekretar se je v imenu nas vseh zahvalil vsem, ki so s svojim delom pripomogli do tako uspelega tovariškega srečanja, in izrazil željo nas vseh, da bi to srečanje postalo tradicionalno vsako leto pred dnevom borca. Navzoči so s ploskanjem soglašali.

Zadovoljni nad nepozabnim doživetjem tega dne smo se veselili s pesmijo vračali v dolino. Z željo, da bi se s tovariši iz Ruš in Impola še večkrat srečali, smo se razšli.

E. J.

pri tistih, ki se pogosto ponesrečijo. Obratni zdravniki se pri sistematskih pregledih ne poslužujejo samo laboratorijskih in kliničnih metod za ugotavljanje zdravstvenega stanja posameznih organov, ampak ocenjujejo človekovo funkcionalno stanje z ozirom na njegovo delovno mesto itd. Obratni zdravnik spoznava v obratni ambulanti življenje delavcev — srečuje se z različnimi problemi, ki ogrožajo njihovo zdravje, mir, zadovoljstvo in dostojanstvo. On ne postavlja samo diagnoze, ampak ugotavlja, da se za diagnozo skrivajo kompleksne človekove težave, ki so potrebne zdravljenja ne samo z zdravili, ampak tudi s humano pomočjo. Zato obratni zdravnik zdravi bolezenske pojave, predlaga spremembe delovnega mesta, sproži reševanje socialnega problema itd.

Da bi obratne ambulante uspešno opravljale svoje preventivne zdravstvene naloge v skrbi za varnost pri delu, so pričele nekatere v zadnjih letih razno sistematsko delo. Ponekod so celo nekatere obratne ambulante začele s sistematsko zdravstveno vzgojo mojstrov, predelavcev ter šefov oddelkov, ker so prav oni neposredni organizatorji dela in vodje delovnih procesov, teme v zdravstveni vzgoji pa so obravnavale tudi področje boja proti nesrečam pri delu. Nenehna skrb vodstvenega kadra v podjetju, predvsem še inženirjev, tehnikov, mojstrov ter predelavcev za varno delo je tudi vprašanje, ki ga je treba resno obravnavati na delavskem svetu in svetih proizvajalcev delovnih enot.

In končno je važna menehna vzgoja samih neposrednih proizvajalcev, da se predvsem sami varujejo pred nesrečami. Vse to so problemi, o katerih bi delavski sveti in SPDE morali mnogo

več razpravljati in sprejemati ustrezne sklepe. Če bodo vsi obratni zdravniki posvečali vso skrb našim delavcem tudi izven svojih ambulant, potem ne bodo ambulantne več samo zbirališče trpečih in nezadovoljnih, ne bo več takega povpraševanja in trošenja zdravil in toliko bolniških izostankov, in nesreče v podjetjih ne bodo več največji problem. Mislim, da je treba skrbno prisluhniti našim delavcem — pacientom (sicer ne vsem), ki mnogokrat v ambulantah govorijo: »Zdravil imam že dovolj od vseh zdravnikov, želim samo še, da mi pomagate, da bom živel res kot srečen človek.«

Vendar moram tu pripomniti še, da dokončni uspeh pri preprečevanju nesreč pri delu in odviseh le samo od dobro organizirane in delovne obratne ambulante, ampak predvsem od vztrajnega, strokovnega in kulturnega napredka in nenehnega zboljševanja socialnega stanja naših delavcev. Zato se morajo v preventivni nesreči angažirati obvezno uprave gospodarskih organizacij, družbene organizacije, organi samoupravljanja, pravzaprav ves delovni kolektiv. Da, vsak po svoje, vendar najprej in največ moramo in moremo napraviti v svojem kolektivu mi sami. Tu pa je najvažnejše sodelovanje vseh, kajti vseh je vedno več kot pa samo posameznikov. Vse to naj služi za intenzivnejše prizadevanje kolektiva, da se varnost pri delu izboljša, saj je to, kot že rečeno poleg osnovnega vprašanja zdravja in sreče delovnih ljudi tudi ekonomski problem samega delovnega kolektiva. O tem vprašanju bi člani kolektiva morali več razpravljati in pisati v našem tovarniškem glasilu »ALUMINIJ«, saj sodim, da bi morali tem problemom v listu posvečati mnogo več prostora, kot smo ga doslej.

M. F.

tudi pravila, ki obravnavajo prenehanje delovnega razmerja po volji delovne organizacije in po volji delavca (v starem zakonu odpovedi in samovoljne zapustitve dela). Novi zakon ne pozna več odpovedi, po volji delovne organizacije pa delovno razmerje preneha: če se zmanjša obseg proizvodnje, ukine delovno mesto in če delavec ni sposoben strokovno opravljati svojega dela. Seveda pa morajo vse te okolnosti biti res objektivno dokazane in v takih primerih delovno razmerje preneha s sklepom delovne skupnosti oziroma najvišjega organa upravljanja in po preteku roka, ki je predviden za prenehanje delovnega razmerja v samoupravnem aktu. Povsem razumljivo pa se mora tega roka držati tudi delavec, ki želi prekiniti delovno razmerje.

Ena zelo pomembnih novosti

novega temeljnega zakona o delovnih razmerjih je tudi, da mora delovna organizacija, ki je v nasprotju z zakonskimi določili prekinila delovno razmerje, sprejeti delavca na enako delovno mesto, če delavec seveda to želi. Možnost tako imenovane reintegracije delavca v delovno skupnost bo tako po novem močan pravičen faktor varovanja temeljnih pravic, ki jim je osnova delo. Zelo važno je tudi, da samovoljnih zapustitev dela nova zakonska določila ne obravnavajo več kot razlog za prenehanje delovnega razmerja, temveč kot zelo težak disciplinski prekršek. Ker so se taki primeri zelo pogosto dogajali tudi v našem delovnem kolektivu, naj omenim, da mora v primeru, če delavec samovoljno zapusti delo, povrniti svoji delovni organizaciji škodo najmanj v višini osebnega dohodka, ki bi ga dobil v času, določenem po

pravilniku o odpovednem roku, če delovni skupnosti zaradi svoje odsotnosti ni prizadejal še večje škode. Tak delavec, ki je samovoljno zapustil delo, se ne more v nobenem primeru zaposliti pri drugi delovni organizaciji vse dotlej, dokler nima oziroma ne uredi vseh obveznosti s prejšnjo delovno skupnostjo. Prav zato pa določila novega zakona torej obvezujejo delovne organizacije, da neopravičene izostanke (plave) precizirajo v svojih pravilnikih kot disciplinske prekrške z vsemi materialnimi posledicami. Tako določilo pa je vsekakor zelo pozitivno in tudi pravično, saj s tem nalaga zakon delavcu obveznosti, da ne bo iskal izhoda iz nevšečnosti s samovoljno zapustitvijo dela, vsaki delovni organizaciji pa povsem onemogoča izkoriščanje doslej najbolj enostavnega načina prenehanja delovnega razmerja (primer 7 neopravičenih izostankov). Da ne morda kdo tega napačno razumel, moram takoj poudariti, da vsak delavec lahko vsak čas prekine svobodno sklenjen dogovor s delovno skupnostjo in izstopi iz nje, vendar pa zakon povezuje vse te pravice z dolžnostmi do delovne skupnosti. Delovni dogovor lahko vsak delavec prekine le pod pogojem, da ostane na delovnem mestu toliko časa, kolikor je pač to določeno s statutom ali s splošnimi akti delovne organizacije. Sleherna delovna organizacija mora za vsa delovna mesta določiti odpovedni rok, ki ga terjajo pomen dela, delovna doba in druge za delo

podrejevanju lastnih interesov interesov skupnosti.

Formiranje pravičnih odnosov spada v domeno uprave podjetja, organov upravljanja, družbeno-političnih organizacij.

Ob organizaciji socialističnega sodelovanja ljudi med proizvodnim procesom je potrebno voditi račun o:

- dolžnosti in odgovornosti vodje,
- poznavanju vsakega posameznika,
- organizaciji sodelovanja med delavci,
- prilaganju delavca na delo,
- sodelovanju predelavca z administracijo uprave podjetja, kakor tudi z družbeno političnimi organizacijami.

zmotno in tudi škodljivo, če ne želijo povedati nekaterih napak. Pri nas ima sleherni državljan imuneteto v tem smislu, da lahko kritizira vse nepravilnosti, če so te res resnične in dokazane.

Danes, ko govorimo o novih gospodarskih ukrepih v našem gospodarstvu, o novi delitvi dohodka in po petnajstih letih delavskega samoupravljanja, je vprašanje, kako obveščati delovni kolektiv, še toliko važnejše. Zato ponovno še enkrat apeliram na vse člane našega kolektiva, da naj se le ojunaciijo in pišejo v svoj tovarniški list o vseh problemih, bodisi v samem kolektivu ali v naši komuni in tako doprinešajo svoj delež k pestrejši vsebini našega skupnega lista in s tem istočasno omogočijo tudi redno izhajanje.

F. M.

ZVEZNO TEKMOVANJE V PARTIZANSKEM MNOGOBOJU

3. in 4. julija je bilo v Kosovski Mitrovici zvezno tekmovanje v partizanskem mnogoboju. Kot zmagovalec na republiškem prvenstvu, se je tega tekmovanja udeležila tudi vrsta TVD Partizan Ptuj.

V četrtek, 1. julija, smo odpotovali v Kosovsko Mitrovico. Kosovska Mitrovica je mlado mesto. Čeprav ima idealni geografski položaj, se mi mogla razvijati zaradi močnega rudarskega središča Trepča ter vojaškega

važne okolnosti. Pravice in dolžnosti v zvezi z delom si delovna organizacija oziroma skupnost sama predpiše, prav tako pa tudi odgovornost za kršitev delovnih dolžnosti, kazni pa so samo: opomin, javni opomin, zadnji opomin pred odpustom in odpust, vendar pa kazni odpušta lahko izreče samo delovna skupnost s tajnim glasovanjem, medtem ko v ostalih primerih oziroma o ostalih kaznih odločajo kolektivni organi. Kar zadeva prenehanje dela, sem delno že omenil, da po sklepu delovne skupnosti preneha delavec delati samo v treh primerih, in sicer: zaradi ukinitve delovnega mesta, zmanjšanja obsega dela ali objektivno ugotovljene delovne nesposobnosti, toda tudi v teh primerih samo takrat, če delavca ni mogoče razporediti na drugo delovno mesto. Pomembno v novem zakonu je tudi to, da delavec ostane član delovne skupnosti, če gre na odsluženje vojaškega roka ali če je izvoljen oziroma imenovan na tako delovno mesto, ki zahteva prekinitev dela. Pravice in dolžnosti iz dela v teh primerih mirujejo, ima pa delavec pravico, da se po izteku mandata vrne na prejšnje delovno mesto. Enako pravico ima tudi delavec, ko odsluži vojaški rok, ker odpravljane kot zakonite pravice novi zakon ne pozna več.

Mnogo razprav je bilo doslej v kolektivu o letnih dopustih. Ker so te razprave mnogokrat bile tudi zelo pretirane in popačene, bi tu poudaril le naj-

važnejše iz novega zakona o letnih dopustih. Tudi po novem zakonu je dopust predviden od 14 do 30 dni, vendar pa to ni več v zakonu precizirano, ker si lestvice dopusta predpiše delovna organizacija sama. Pri določanju te lestvice je poleg delovne dobe treba upoštevati tudi druge kriterije — kot vrsto in težavnost dela, strokovna sposobnost, delovne uspehe itd. Iz vsega navedenega je povsem razvidno, da novi zakon daje delovnemu človeku velike pristojnosti, iz katerih pa izhajajo velike dolžnosti. Prav zato bodo morale vse delovne organizacije čimprej sprejeti časne sklepe za posamezna vprašanja, predvsem pa še za tekoče naloge oziroma tista vprašanja, ki niso več v skladu z novim zakonom. Potrebno je tudi konkretizirati zakon o samoupravnih aktih in, kot sem že omenil, bo potrebno spremeniti ustrezne odločbe v statutu in sestaviti nove akte s posameznih področij o delovnih razmerjih, ves ta čas pa je potrebno izkoristiti tudi za nadaljnje izpopolnjevanje interne zakonodaje.

Smatram, da je potrebno seznaniti vse člane kolektiva z novostmi zakona o delovnih razmerjih in pravicah in dolžnostih delavcev, ki iz njega izhajajo. Upam, da sem vsaj v glavnih obrisih uspel članom kolektiva prikazati pomembne novosti iz novega zakona in da bodo tako mnogo lažje sodelovali v predstojeci razpravi.

F. M.

prej omenja Zvečan. Leta 1170 je Stevan Nemanja iz Zvečanov krenil v borbo proti svojemu bratu Tihomiru. Po Kosovski bitki je Zvečan bil nekaj časa v rokah Srbov, kasneje pa je prišel pod oblast Turkov. Zvečan je obstajal vse do leta 1884, ko je bilo porušeno obzidje in iz njegovega kamenja zgrajeno precej hiš v Kosovski Mitrovici.

Povratak nekolicin izseljencev iz Amerike in bogatih ljudi iz Srbije in Makedonije je leta 1924 močno pripomogel k industrijskemu razvoju Kosovske Mitrovice. Leta 1927 so zgradili na reki Ibar majhno elektrarno in petrolejke je zamenjala žarnica. Leta 1927 so pričeli z velikimi raziskovalnimi deli in že dve leti kasneje je stekel izkop svinčene in cinkove rude. Sprva so pridelovali le koncentrate svinca in cinka, katere so izvažali v tujino, predvsem v Solun. Šele leta 1940 so zgradili manjšo topilnico oziroma predelovalnico svinca, katera se je po osvoboditvi razvila v ogromno predelovalnico cinka in svinca. V Kosovski Mitrovici je razvita tudi kemijska industrija. Tovarna superfosfata in žveplene kisline je ena najmodernejših tovarn v državi.

V soboto, po obilnem zajtrku, smo odšli na Stari trg, kjer je bilo tekmovanje v plavanju. Vrnili smo se v času kosila. Po kosilu je sledilo obvezno počivanje. Ob 17. uri smo pričeli s tekmovanjem. Prva disciplina je bila meč krogle. Dosegli smo boljši povprečen rezultat kot v Ljubljani. To nam je vtilo novih moči. Zaradi teme smo morali preložiti skok v višino na nedeljo. Sobotni večer je minil v splošnem preračunavanju rezultatov in dajanju raznih prognoz. V nedeljo smo bili že ob 6. uri na stadionu, da bi čim prej pričeli s skakanjem. S skokom v višino smo zaključili tudi naše tekmovanje. Do 13. ure smo dobili prosto. Zaradi velike vročine se nas je šla večina kopat.

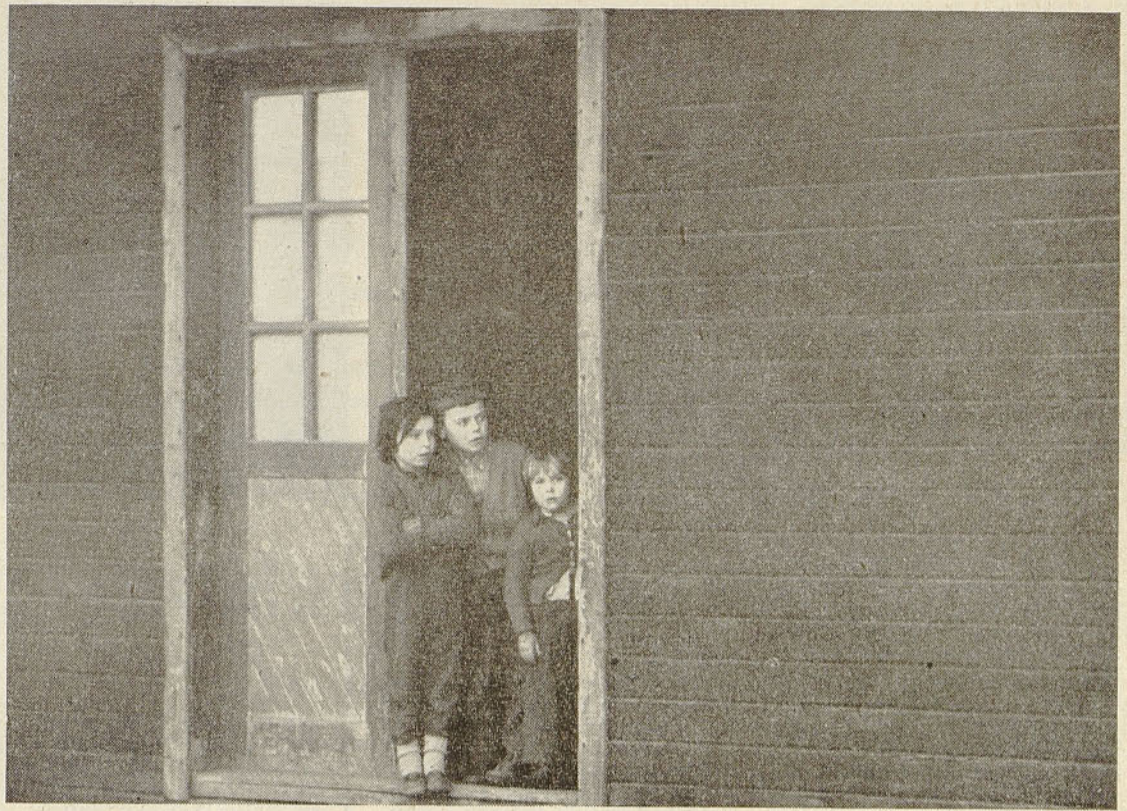
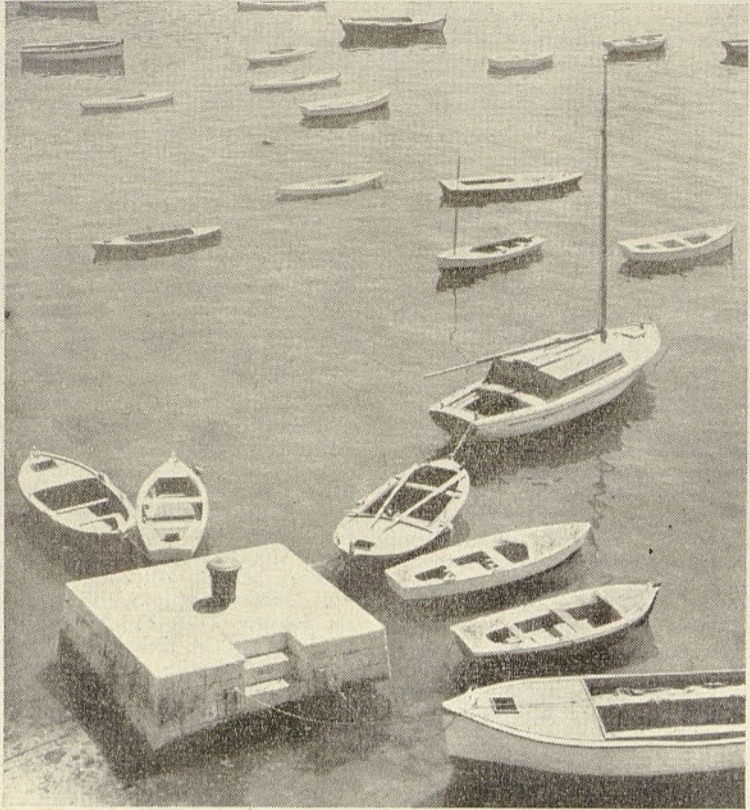
Ob 13. uri smo se ponovno zbrali na stadionu, ter prisostvovali razglasitvi rezultatov. V III. razredu je Ptuj dosegel I. mesto in s tem prehodno zastavo Maršala Tita.

Gostoljubno mesto smo zapustili v nedeljo popoldne srečni, veseli in polni prelepih vtisov.

Branko Tonejc

V OBJEKTIVU

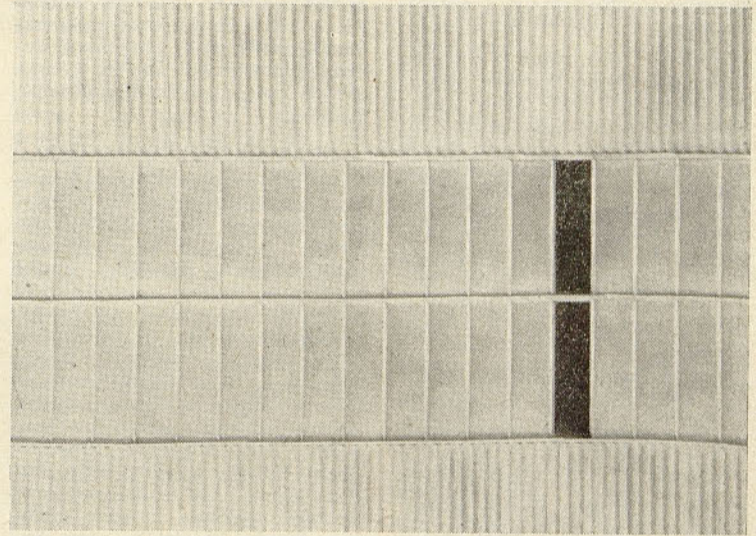
Stojana Kerblerja

Otroci ob avto cesti (zgoraj)

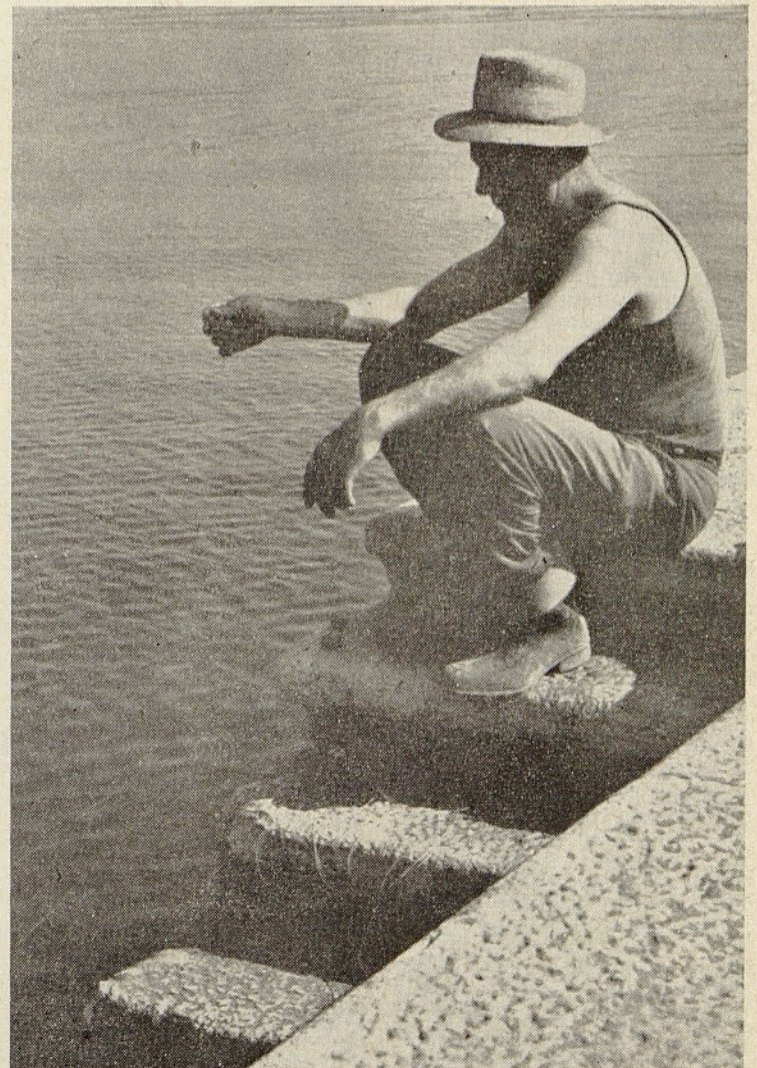
V soboto popoldne

Grafika v tovarni — pročelje novega dela filtrirnice

Čudna pošast? Ne! Razlit aluminij pred livarno

Potrpežljivost

Personalne spremembe

Člani kolektiva, ki dopolnijo v juliju 1965 najdaljšo neprekinjeno delovno dobo v tovarni:

20 let:

Franc Godec, nastopil službo 15. 7. 1945, Franc Plajnsšek, nastopil službo 25. 7. 1945.

18 let:

Angela Kranjec, nastopila službo 14. 7. 1947, Kristina Muršec, nastopila službo 14. 7. 1947, Franc Petrovič, nastopil službo 2. 7. 1947, Andrej Toplek, nastopil službo 8. 7. 1947.

17 let:

Jožef Mikec, nastopil službo 1. 7. 1948.

16 let:

Helena Aheč, nastopila službo 18. 7. 1949, Miha Emeršič, nastopil službo 13. 7. 1949, Ljubo Komelj, nastopil službo 5. 7. 1949, Stanko Pal, nastopil službo 1. 7. 1949.

15 let:

Viktor Hazabent, nastopil službo 6. 7. 1950, Jožef Šegula, nastopil službo 19. 7. 1950.

14 let:

Zvonko Klajdenič, nastopil službo 3. 7. 1951, Franc Markeš, nastopil službo 24. 7. 1951, Albin Tomše, nastopil službo 15. 7. 1951.

13 let:

Štefan Frčec, nastopil službo 2. 7. 1952, Franc Korošec, nastopil službo 4. 7. 1952, Janez Koto lenko, nastopil službo 4. 7. 1952, Matevž Metličar, nastopil službo 2. 7. 1952, Janez Munda, nastopil službo 2. 7. 1952, Jakob Šohar, nastopil službo 2. 7. 1952, Oto Težak, nastopil službo 2. 7. 1952, Bogomir Toplak, nastopil službo 16. 7. 1952, Štefan Verbek, nastopil službo 2. 7. 1952, Ivan Vugrinec, nastopil službo 4. 7. 1952.

12 let:

Franc Bogme, nastopil službo 8. 7. 1953, Rudolf Čelan, nastopil službo 15. 7. 1953, Franc Emeršič, nastopil službo 10. 7. 1953, Stanislav Erbus, nastopil službo 27. 7. 1953, Ladislav Fajt, nastopil službo 13. 7. 1953, Štefan Hadler, nastopil službo 15. 7. 1953, Martin Hameršak, nastopil službo 31. 7. 1953, Franc Intihar, nastopil službo 8. 7. 1953, Franc Jevševar, nastopil službo 16. 7. 1953, Edvard Kirbiš, nastopil službo 16. 7. 1953, Franc Merkuš, nastopil službo 3. 7. 1953, Andrej Merc, nastopil službo 16. 7. 1953, Marko Prepelič, nastopil službo 8. 7. 1953, Janez Pepelnik, nastopil službo 11. 7. 1953, Franc Petek, nastopil službo 15. 7. 1953, Franc Petek, nastopil službo 18. 7. 1953, Ivan Poplatnik, nastopil službo 28. 7. 1953, Peter Rudolf, nastopil službo 8. 7. 1953, Mirko Smrtič, nastopil službo 27. 7. 1953, Maks Svenšek, nastopil službo 30. 7. 1953, Alojz Šegula, nastopil službo 8. 7. 1953, Janez Turk, nastopil službo 1. 7. 1953, Martin Turk, nastopil službo 3. 7. 1953, Janez Turk, nastopil službo 17. 7. 1953, Vinko Verlek, nastopil službo 4. 7. 1953, Franc Vindiš, nastopil službo 15. 7. 1953, Anton Vidovič, nastopil službo 27. 7. 1953, Alojz Zupanič, nastopil službo 1. 7. 1953, Anton Zafošnik, nastopil službo 16. 7. 1953, Jožef Žibrat, nastopil službo 8. 7. 1953.

11 let:

Miroslav Ciglar, nastopil službo 8. 7. 1954, Frida Čulibrk, nastopila službo 1. 7. 1954, Martin Čančar, nastopil službo 9. 7. 1954, Anton Frigl, nastopil službo 29. 7. 1954, Štefan Gunžer, nastopil službo 9. 7. 1954, Marija Ivančič, nastopila službo 29. 7. 1954, Franc Junger, nastopil službo 7. 7. 1954, Janez Jerenko, nastopil službo 12. 7. 1954, Josip Krojstl, nastopil službo 7. 7. 1954, Rudolf Kozoderc, nastopil službo 9. 7. 1954, Janez Klajnsšek, nastopil službo 17. 7. 1954, Vlado Kajzovar, nastopil službo 29. 7. 1954, Janez Lubej, nastopil službo 13. 7. 1954, Janez Pšajd, nastopil službo 2. 7. 1954, Jožef Plajnsšek, nastopil službo 12. 7. 1954, Stanko Pišek, nastopil službo 30. 7. 1954, Anton Sluga, nastopil službo 9. 7. 1954,

Franc Slameršek, nastopil službo 10. 7. 1954, Franc Sakelšek, nastopil službo 10. 7. 1954, Ludvik Sukič, nastopil službo 12. 7. 1954, Anton Serdinšek, nastopil službo 13. 7. 1954, Franjo Terbut, nastopil službo 21. 7. 1954, Franc Zorec, nastopil službo 7. 7. 1954.

10 let:

Ludvik Bedrač, nastopil službo 12. 7. 1955, Albin Bombek, nastopil službo 14. 7. 1955, Vera Dobljekar, nastopila službo 5. 7. 1955, Ignac Javernik, nastopil službo 16. 9. 1955, Janko Krajnc, nastopil službo 1. 7. 1955, Stanko Kosi, nastopil službo 6. 7. 1955, Stjepan Krikovič, nastopil službo 9. 7. 1955, Janez Kristovič, nastopil službo 9. 7. 1955, Ivan Lebar, nastopil službo 16. 7. 1955, Vinko Lepaj, nastopil službo 16. 7. 1955, Franc Mlakar, nastopil službo 14. 7. 1955, Ljudmila Mojzer, nastopila službo 1. 7. 1955, Jože inž. Operčkal, nastopil službo 1. 7. 1955, Jožef Pihler, nastopil službo 1. 7. 1955, Anton Perger, nastopil službo 6. 7. 1955, Anton Pišek, nastopil službo 11. 7. 1955, Avguštin Skledar, nastopil službo 16. 7. 1955, Konrad Vočanec, nastopil službo 11. 7. 1955, Stanko Vinter, nastopil službo 11. 7. 1955, Ferdo Zavratnik, nastopil službo 6. 7. 1955, Ivan Zelenjak, nastopil službo 16. 7. 1955, Anton Žolger, nastopil službo 12. 7. 1955.

NOVI ČLANI KOLEKTIVA:

Antonija Irgl, delavka, Kristina Ivanuša, delavka, Martin Mahorič, kurjač, Janez Kacjan, delavec, Anton Kores, delavec, Alojz Rozman, delavec, Stanko Bratovčak, delavec, Anton Obrnar, delavec, Viljem Zajc, ključavničar, Martin Krajnc, ključavničar, Vinko Kirbiš, premikač, Marija Serdinšek, uslužbenka, Stanislav Kolarič, delavec, Ignac Ramšak, delavec, Drago Radešič, ključavničar, Jože Rodošek, delavec, Franc Hrustl, delavec, Jože Ban, del. ključ., Maks Kosenburger, delavec, Herman Erjavec, delavec, Stanko Pal, el. monter, Anton Ivanuša, delavec, Jožef Kampl, delavec, Maks Dominc, delavec, Stanislav Vidovič, delavec, Savo Sajič, delavec, Franc Popušek, delavec, Julij Ošlovnik, uslužbenec, Janez Dovečar, delavec, Viktor Dajčar, delavec, Stanislav Meško, uslužbenec, Franc Beranič, delavec, inž. Boris Gornik, metalurg.

ODŠLI IZ PODJETJA:

Albin Štruel, Konrad Kajnih, Franc inž. Baš, Milan Novina.

POROČILI SO SE:

Ivan Kampl, Jože Robič iz DE vzdrž. obrati, Avgust Šibila iz DE aluminija in Angela Stajner iz DE osrednje službe.

NOVI DRUŽINSKI ČLANI:

Družina Feguš je dobila sina Dušana, družina Franca Gajšta je dobila hčer Lidijo, družina Franca Weisbacherja je dobila hčer Dragico, družina Janeza Veršiča je dobila hčer Mileno, družina Janeza Terbuta je dobila sina Milana, družina Antona Kozoderca je dobila sina Stanislava, družina Janeza Smolingerja je dobila sina Stanka, družina Franca Lambergerja je dobila hčer Mileno, družina Antona Fileša je dobila hčer Darinko, družina Stan-ka Bedenika je dobila sina Bojana, družina Franca Zupaniča je dobila hčer Marto, družina Jožefa Kureža je dobila sina Bojana, družina Zvonka Mohorka je dobila sina Zvonka, družina Metličar je dobila sina Mira, družina Antona Murka je dobila sina Ivana, družina Janeza Ovcarja je dobila hčer Marijo, družina Marjane Blažević je dobila hčer Marjanco, družina Janeza Mlakarja je dobila hčer Mileno.

NAŠA 50-LETNIKA:

Ivan Jakomini, rojen 6. 7. 1915, Ferdinand Lepej, rojen 2. 7. 1915. S. M.

DRAŽI TOVARIŠ KONRAD!

Zelo neprijetna dolžnost mi je, da se v imenu članov ZK in tovarniškega komiteja ZK ter uprave podjetja poslavljam od tebe tu, ob zate mnogo prerano odprtem grobu.

Nenadno nas je presunila vest, da te ni več. Štiri dni smo čakali ob tvoji postelji v upanju, da le ne bo tako usodno in boš spregledal ter se vrnil med nas. Kruta usoda je hotela drugače in nas zapuščaš za vedno. Čeprav bo tvoja misel in ideja ostala vedno med nami, je današnje slovo težko.

Življenje ti ni bilo nikdar milostno in le trdo delo in močna volja sta ti pomagala do samostojnega in dostojnega življenja. Zgodaj si spoznal trde socialne razlike v takratni družbi in dobro si se zavedal, kje je tvoje mesto kot proletarec. Tvoje delo in ideja sta ti jasno kazala pot in znašel si se v vrstah med najnaprednejšimi člani naše skupnosti. Zavedal si se, da je do boljšega kruha možno priti le z borbo v strnjenih vrstah naše Zveze. Bil si, ne le vesten član, ampak tudi njen pobornik. Vedno si bil kot vzgleden komunist bodisi v službi, na delovnem mestu ali v svojem prostem času. Vsa dolga leta, kar si bil med nami, smo lahko bili ponosni nate.

V službi si nam bil za vzgled s svojo prizadevnostjo in požrtvovalnostjo, saj te je službena dolžnost vezala često tudi ponoči; ko smo mnogi počivali, si ti čuval zaupano ti premoženje.

Kot dober tovariš si bil vedno veselo razigran in prijetno razpoložen. Biti v tvoji družbi je bilo za nas vse vedno prijetno. Nikdar nisi nikomur odrekel pomoči, če te je le zanjo prosil. V naše vrste si stopil že pred več kot poldrugim desetletjem, to je takrat, ko je od vojne upostožena domovina potrebovala mnogo pridnih in marljivih rok.

Dragi Konrad, za teboj bo ostala med nami vrzel in nas boleče spominjala na tvoj prerani odhod. Še bolj boš manjkal tvoji družini, katere skrbni oče si bil.

Ob nenadni izgubi izrekam v imenu vseh članov ZK in tovarniškega komiteja globoko sožalje družini pokojnega, še posebej ženi in hčerkama.

Nekaj besed z letne skupščine občinskega sindikalnega sveta

26. julija 1965 je bila letna skupščina občinskega sindikalnega sveta industrije in metalurgije, na kateri so bili delegati vseh podjetij teh panog, največ delegatov pa iz našega podjetja. Skupščini je tudi prisostvoval član republiškega odbora sindikata.

Tovariš Simon Pešec, dosednji predsednik odbora občinskega sindikalnega sveta, je odprl skupščino in predložil dnevni red, ki je bil v celoti sprejet. Po izvolitvi delovnega predsedstva, ki mu je predsedoval tov. Jože Šegula, in raznih običajnih komisij za delo skupščine, je tov. Simon Pešec prebral izčrpno poročilo o delu občinskega sindikalnega sveta v tej mandatni dobi in dal napotke za delo novoizvoljenemu odboru. Tov. Pešec je v poročilu tudi ostro kritiziral nekatere člane odbora zaradi neaktivnega delovanja v odboru, saj sta le dve tretjini članov odbora redno prisostvovali sejam in posvetom, medtem ko se nekateri v vsej mandatni dobi miso niti enkrat odzvali povabilu. Tu torej lahko opazimo neizpolnjevanje svoje dolžnosti nekaterih, za kar bi jih vsekakor morali poklicati na odgovornost pred člane kolektivov, ki so jih izbrali.

K razpravi po poročilu so se delegati kar pridno prijavljali. Tu smo lahko slišali težave, s katerimi se srečujejo razna podjetja, kakor tudi njihove uspehe v gospodarjenju, dviganju kadra oziroma izobraževanje delavcev na njihovih delovnih mestih itd. Slišali smo prav lepe napotke za nadaljnje delo in gospodarjenje v podjetjih spričo novih gospodarskih ukrepov. Lepo je povedal tovariš iz Majšperka, češ da se zdimo, kako da proizvodnja v nekaterih državah drugače in boljše teče. Poudaril je, da se temu ni treba čuditi. Tudi pri nas

bi bilo lahko tako in še boljše. Poglejmo samo, kako je treba tam pljuniti v roke in koliko bolj varčujejo, žal pa smo se vsemu temu mi vse preveč odvadili.

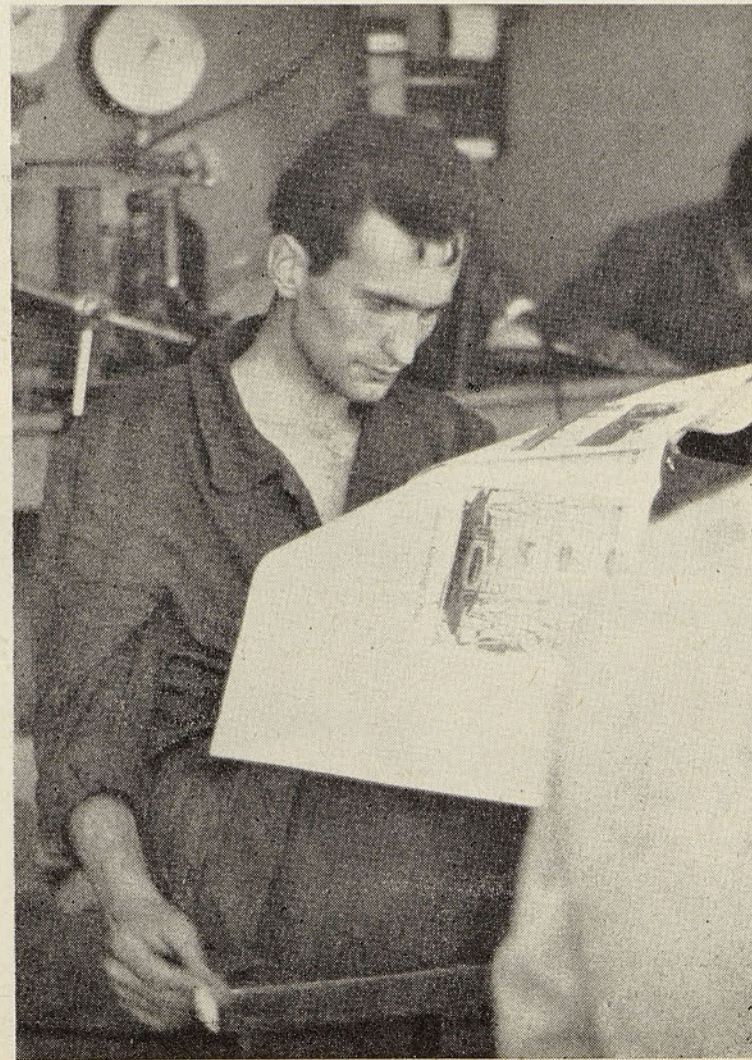
Posebno pozornost je povzročil tovariš iz republiškega odbora sindikata, ko se je na koncu vključil v razpravo. Okvirno je zažrtal osnutke novih gospodarskih ukrepov. Poudaril je, da bomo te nove gospodarske ukrepe pozdravili vsi tisti, ki smo za intenzivnejše in boljše gospodarjenje, za pravilno delitev dela, za nagrajevanje po delu in odpravo izkoriščanja človeka po človeku, kakor tudi odpravo izkoriščanja podjetja po podjetju.

V novi odbor občinskega sindikalnega sveta so bili izvoljeni: Jože Banko, EM, obrat Kidričevo; Janez Bedrac, GG Maribor, rajon Ptuj; Tomo Benkovič, Delta Ptuj; Marjan Bizovičar, TGA Kidričevo; Stanko Lepej, tiskarna Ptuj; Cinič Murko, Konus Majšperk; Marija Prosnik, Delta Ptuj; Jožica Rajh, TAP Ptuj; Boris Solojev, TGA Kidričevo; Jože Šegula, TGA Kidričevo; Alojz Segula, podjetje za popravilo voz JZ; Franc Zemljic, tovarna volnenih izdelkov Majšperk; Marjan Župec, TAP Ptuj.

(vec)

Akumulacije s prečrpavanjem so interesantne za elektrogosudarstvo. Samo take seveda, ki dajo nekaj od sebe. Taka akumulacija in takorekoč edina v Evropi se nahaja v Luksemburgu v kraju Vianden.

Količina vode, ki kroži med zgornjim in spodnjim bazenom, znaša 9.000.000 m³. Ta količina se vsako noč z 9 črpalkami skupnega učinka 621.000 kW iz spodnjega bazena črpa v zgornji bazen 280 m visoko.

Med odmorom — nekaj novic iz Aluminija